

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
DAXİLİ İŞLƏR NAZİRLİYİ
POLİS AKADEMİYASI**

İxtisasın şifri və adı: 050206 Hüquqşünaslıq

Fənnin kodu: İPF-B19

İNZİBATİ HÜQUQ

SEMİNAR VƏ TƏCRÜBƏ DƏRSLƏRİ ÜÇÜN PRAKTİKUM

(bakalavriat səviyyəsi üzrə, əyani təhsil forması)

DİN-in Polis Akademiyası Elmi Şurasının “14” dekabr 2022-ci il tarixli “2” №-li protokolu ilə çap olunmasına nəşr hüququ verilmişdir.

Bakı – 2023

Elmi redaktor: DİN-in Polis Akademiyasının rəisi,
polis general-mayoru
Canpolad Daanov

Rəy verənlər: Bakı Dövlət Universiteti “Konstitusiya
hüququ” kafedrasının baş müəllimi
Elşad Nəsirov

DİN-in Polis Akademiyası “Cinayət
hüququ” kafedrasının rəisi, polis pol-
kovniki, hüquq üzrə fəlsəfə doktoru,
dosent

İmrəli Məmmədli

Tərtib edən: “DİO-nun inzibati fəaliyyəti” kafed-
rasının rəisi, polis polkovniki, hüquq
üzrə fəlsəfə doktoru, dosent
Rafiq Nəcəfquliyev

Korrektor: DİN-in Polis Akademiyası “Elmi təd-
qiqat və redaksiya-nəşriyyat” şöbəsinin
baş inspektor-korrektoru, polis leytenantı
Aynur Səfərli

“İnzibati hüquq” fənninin praktikumundan istifadə üzrə metodiki tövsiyələr:

“İnzibati hüquq” - dövlət idarəetmə sistemində icra hakimiyyəti və onun təşkili, dövlət orqanları və qulluqçularının inzibati-hüquqi statusu, dövlət idarəetmə aktları, habelə inzibati xətanın hüquqi əlamətləri və tərkibi, ayrı-ayrı inzibati xəta növlərinin hüquqi xarakteristikası, inzibati xətalər haqqında işlər üzrə icraat və onun təmin edilməsindən bəhs edir.

Fənnin təhsilalanlara münasibətdə əsas vəzifələrinə aiddir:

- * “İnzibati hüquq”un əsas anlayışları, prinsipləri və müddəaları haqqında biliklər öyrətmək;

- * konkret həyati faktlara (vəziyyətlərə) münasibətdə inzibati hüquq normalarının düzgün şərh və tətbiq etmək bacarıq və vərdişlərini aşılamaq;

- * dövlət idarəetmə sistemi, onun forma və metodlarını, eləcə də qanunçuluğun və intizamın təmin edilməsi üsullarını öyrətmək;

- * əməlin inzibati xəta olub-olmamasını və inzibati xətalərin tərkibini təhlil və müəyyən etmək vərdişlərini aşılamaq;

- * daxili işlər orqanlarının səlahiyyətinə aid olan ayrı-ayrı inzibati xəta növlərinin hüquqi təbiətini öyrətmək;

- * inzibati xətalər haqqında işlər üzrə icraatın düzgün aparılmasının əsas qaydalarını öyrətmək;

- * inzibati xətalər haqqında işlərin icraatı ilə bağlı tərtib edilən inzibati prosessual sənədlərin düzgün tərtib edilməsi üzrə müvafiq bacarıq və vərdişləri aşılamaq və s.

“İnzibati hüquq” fənninin materialları kursantlar tərəfindən mühazirə, seminar və təcrübə dərslərində, habelə sərbəst hazırlıq saatlarında öyrənilir.

Praktikumda hər mövzu üzrə seminar məşğələsinin sualları, təcrübə və özünüyoxlama sualları, terminoloji tapşırıq, təcrübə dərslərinin tapşırıqları və digər metodiki göstərişlər nəzərdə tutulmuşdur.

“İnzibati hüquq” fənninin öyrənilməsi zamanı kursantlar tərəfindən riayət edilməli olan metodiki tələblər:

- hər bir mövzu üzrə metodik göstərişlərlə tanış olmaq və onlara riayət etmək;

- seminar məşğələlərinə hazırlaşarkən müzakirə ediləcək sualların cavablarını öyrənmək və yazılı icrası tələb edilən tapşırıqları yerinə yetirmək;

- hər mövzu üzrə nəzəri mənbələrin (dərslük, dərs vəsaiti, monoqrafiya, məqalə və s.) və normativ hüquqi aktların əsas müddəalarını öyrənmək;

- problemləli vəziyyətlərin həllini yazılı formada yerinə yetirmək;

- fənnin öyrənilməsi zamanı yaranmış suallar üçün fənni tədris edən müəllimə müraciət etmək.

Qeyd: mühazirənin konspektləşdirilməsi məcburi xarakter daşıyır. Nəzərə alınması vacibdir ki, fənn daxilində öyrənilən mövzulara aid bütün yeniliklərin təhsilalanlara müəllim tərəfindən çatdırılmasının ən yaxşı üsullarından birincisi mühazirə dərsləridir.

Dəftərdə konspektləşdirilməsi zəruri hesab olunur:

- əsas və əlavə ədəbiyyatlardan (o cümlədən praktikumda nəzərdə tutulmayan mənbələrdən) istifadə etməklə seminar suallara dair əlavələr;

- hər mövzu üçün nəzərdə tutulan məsələlərin və terminoloji tapşırığın yazılı cavabları;

- müəllim tərəfindən dərs prosesində verilən əlavə sualların (tapşırıqların) və (və ya) müstəqil hazırlaşma ərəfəsində yaranmış sualların cavabları.

Qeyd edilən tələblərə riayət edilməsi seminar və (və ya) təcrübə dərslərində yoxlanılmaqla qiymətləndirmə aparılır.

Təxmini-tematiki plan

№	Mövzu	Cəmi	Onlardan			
			müh.	sem.	təc.	kol.
1	2	3	4	5	6	7
Ümumi hissə						
1	İdarəetmə, dövlət idarəetməsi və icra hakimiyyəti	4	2	2	-	
2	İnzibati hüquq – hüququn müstəqil sahəsi kimi	4	2	2	-	
3	İnzibati hüquq normaları və münasibətləri	4	2	2	-	
4	İnzibati hüququn subyektləri	4	2	2	-	
5	İcra hakimiyyəti orqanları	4	2	2	-	
6	Dövlət qulluğu və dövlət qulluqçuları	4	2	2	-	
7	İcra hakimiyyətinin həyata keçirilməsinin inzibati-hüquqi forma və metodları	2	2	-	-	
8	İdarəetmənin (icra hakimiyyəti orqanlarının) hüquqi aktları	6	4	2	-	
9	Xüsusi inzibati hüquqi rejimlər	4	2	2	-	
Xüsusi hissə						
10	İnzibati məsuliyyət və xəta	4	2	2	-	
11	İnzibati tənbehlər və onların tətbiq edilməsi	4	2	2	-	
12	İnzibati xəталər haqqında işlər üzrə icraatın hüquqi xarakteristikası və təmin etmə tədbirləri	4	2	2	-	
13	İnzibati xəталər haqqında işlər üzrə icraatın mərhələləri	4	2	2	-	

1	2	3	4	5	6	7
14	Sağlamlıq əleyhinə və narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsi ilə əlaqədar inzibati xətalara görə məsuliyyət	4	2	-	2	
15	Mülkiyyət və təbiətdən istifadə qaydaları əleyhinə olan inzibati xətalara görə məsuliyyət	4	2	-	2	
16	İctimai qayda, ictimai təhlükəsizlik və ictimai mənəviyyət əleyhinə olan inzibati xətalara görə məsuliyyət	4	2	-	2	
17	İdarəçilik qaydaları əleyhinə olan inzibati xətalara görə məsuliyyət	4	4	-	-	
18	Yol hərəkəti qaydaları əleyhinə olan inzibati xətalara görə məsuliyyət	2	2	-	-	
	Fənn üzrə cəmi:	76	40	24	6	6

ÜMUMİ HİSSƏ

Mövzu № 1. İdarəetmə, dövlət idarəetməsi və icra hakimiyyəti

Seminar məşğələsinin sualları:

1. İdarəetmənin anlayışı və əsas elementləri.
2. Dövlət idarəetməsinin anlayışı və prinsipləri.
3. İcra hakimiyyətinin anlayışı və əsas əlamətləri.
4. Daxili işlər sahəsində dövlət idarəetməsinin anlayışı, təşkilati-hüquqi formaları və onların məzmunu.

Dərs üzrə təxmini vaxt bölgüsü:

1. Giriş hissə - 5 dəq. (taqım komandirindən davamiyyətə dair raportun qəbul edilməsi, dərs jurnalında qeydiyyatın aparılması, mövzu və məşğələnin məqsədinin elan edilməsi, müəllimin giriş sözü).
2. Əsas hissə - 80 dəq.
3. Yekun hissə - 5 dəq. (məşğələyə yekun vurulması, nail olunmuş məqsədlərin səviyyəsinin müəyyən edilməsi, cavabların qiymətləndirilməsi).

METODİK GÖSTƏRİSLƏR

Məşğələnin məqsədi:

İdarəetmənin anlayışı, onun elementləri və idarəetmə prosesinin mərhələləri barədə biliklər əldə etmək.

Dövlət idarəetməsinin mahiyyətini araşdırmaq və onları mənimsəmək.

İcra hakimiyyətinin anlayışı, xüsusiyyətləri və onun subyektləri barədə əsas müddəaları mənimsəmək.

Daxili işlər sahəsində dövlət idarəetməsinin anlayışı, təşkilati-hüquqi formaları və onların məzmunu barədə biliklər əldə etmək.

“İnzibati hüquq” fənni icra hakimiyyətinin təşkili və həyata keçirilməsi zamanı yaranan, dəyişən və xitam olunan ictimai münasibətlərin nizama salınmasını tədqiq etdiyi (öyrəndiyi) üçün

ilk növbədə idarəetmə, dövlət idarəetməsi və icra hakimiyyəti barədə əsas müddəaların öyrənilməsi məqsəduyğundur.

“İnzibati hüquq”un öyrənilməsinə “İdarəetmə, dövlət idarəetməsi və icra hakimiyyəti” mövzusu ilə başlanmasının əsas məqsədi bu müddələrdən tədris kursunun növbəti mövzularında ilkin biliklər qismində istifadə olunmasıdır. Həmin müddəalar “İnzibati hüquq” fənninin metodoloji əsasını (bünövrəsini) təşkil edir. Bunun üçün mühazirə konspektlərinin və tövsiyə edilmiş ədəbiyyatların bir daha diqqətlə oxunması və təkrarlanması məqsəduyğundur. Seminar məşğələsinin suallarına hazırlaşarkən bu mövzu ilə əlaqədar son dövrdə mətbuatda (o cümlədən internet resurslarında) rast gəlinən materiallarla tanış olmaq mövzunun daha dərinədən mənimsənilməsinə köməklik etmiş olar.

Seminar məşğələsinin 1-ci sualına cavab hazırlayarkən fənn üzrə sxemlər-albomundan da istifadə etmək tövsiyə edilir. Bu zaman idarəetmənin funksiyalarına və idarəetmə prosesinin mərhələlərinə diqqət yetirmək lazımdır.

Seminar məşğələsinin 2-ci sualı üzrə hazırlaşarkən dövlət idarəetməsinin anlayışı və prinsipləri araşdırılmalıdır. Bunun üçün tövsiyə edilmiş əsas ədəbiyyatlarda və digər mənbələrdə olan materialları oxuyarkən tənqidi yanaşmaq lazımdır.

Seminar məşğələsinin 3-cü sualı üzrə hazırlaşarkən icra hakimiyyətinin anlayışı, məqsədləri və onun əlamətləri açıqlanmalıdır. Eyni zamanda dövlət idarəetməsinin və icra hakimiyyətinin nisbətində diqqət yetirilməsi tövsiyə edilir.

Seminar məşğələsinin 4-cü sualına hazırlaşarkən daxili işlər sahəsində dövlət idarəetməsinin anlayışı, təşkilati-hüquqi formaları və onların məzmunu araşdırılmalıdır. Həmin sual üzrə “Polis haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu və “Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyi haqqında” Əsasnamə əsas mənbə kimi istifadə olunmalıdır.

Əsas ədəbiyyat:

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. “Hüquq Yayın Evi”, Bakı, 2017.92 səh. (maddə 1; 7; 8; 99).

2. Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyası. Bakı, 2017 (maddə 3).

3. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 30 iyun 2001-ci il tarixli 518 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilən “Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyi haqqında” Əsasnamə (maddə 1-4).

4. “Polis haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı, 1999 (maddə 1, 4).

5. Dərslik. “İnzibati hüquq”. R. Nəcəfquliyev. Bakı - 2018 (səh. 11-28).

Əlavə ədəbiyyat:

1. Dərslik. “İnzibati hüquq”. Abduləli Abdullayev, Fəxrəddin Nağıyev. Bakı 2008 (səh. 5-14).

2. İnzibati hüquq (Administrative Law). Fərhad Mehdiyev. Ali təhsil müəssisələri üçün dərs vəsaiti, Bakı-2010 (səh. 5-7).

3. Dərslik. «Административное право» D.N. Вахра, V.B. Россински, Y.N. Стариков. Москва 2005 (səh. 19-26).

4. Dərs vəsaiti. «Административное право». S.F.Mazurin. K.Q.Prokofyev. Sankt-Peterburq 2019 (səh.10-18).

İnternet resurs:

1. <http://preslib.az>

2. <http://anl.az/el/Kitab/2013/251957.pdf>.

TERMINOLOJİ TAPŞIRIQ:

Motivasiya, subyekt, funksiya və səlahiyyət terminlərinin izahlarını fəlsəfə və hüquq ensiklopedik lüğətindən dəftərinizə yazmaqla, cavab verməyə hazır olun.

YAZILI TAPŞIRIQLAR:

Tapşırıq 1.

Aşağıdakı müddəaların hər birinə dair 3 misal tapıb qeyd edin:

- idarəetmənin elementləri;
- dövlət idarəetməsinin prinsipləri.

Tapşırıq 2.

“Polis haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu və “Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyi haqqında” Əsasnamədən istifadə etməklə, funksiyalara dair ən azı 4 misal qeyd edin.

Özünüyoxlama sualları:

- İdarəetmənin anlayışı və əsas elementləri.
- İdarəetmənin funksiyaları və onların məzmunu.
- Dövlət idarəetməsinin anlayışı, prinsipləri və subyektləri.
- İcra hakimiyyətinin anlayışı və əsas əlamətləri.
- İcra hakimiyyətinin subyektləri və sistemi.
- İcra hakimiyyətinin məqsədləri.
- Daxili işlər sahəsində dövlət idarəetməsinin anlayışı və təşkilati-hüquqi formaları.

Mövzu № 2. “İnzibati hüquq” – hüququn müstəqil sahəsi kimi

Seminar məşğələsinin sualları:

1. “İnzibati hüquq”un anlayışı, predmeti və əsas məqsədləri.
2. “İnzibati hüquq”un sistemi, prinsipləri və metodları.
3. “İnzibati hüquq” mənbələrinin anlayışı və növləri.

Dərs üzrə təxmini vaxt bölgüsü:

1. Giriş hissə - 5 dəq. (taqım komandirindən davamiyyətə dair raportun qəbul edilməsi, dərs jurnalında qeydiyyatın aparılması, mövzu və məşğələnin məqsədinin elan edilməsi, müəllimin giriş sözü).
2. Əsas hissə - 80 dəq.
3. Yekun hissə - 5 dəq. (məşğələyə yekun vurulması, nail olunmuş məqsədlərin səviyyəsinin müəyyən edilməsi, cavabların qiymətləndirilməsi).

METODİK GÖSTƏRİSLƏR

Məşğələnin məqsədi:

İnzibati hüquq sahəsinin məzmunca araşdırılması və mənim-sənilməsi.

Dövlətin qarşısında duran vəzifələrin yerinə yetirilməsində “İnzibati hüquq”un əhəmiyyəti barədə təsəvvürlərin yaradılması.

“İnzibati hüquq”un öyrənilməsi üzrə kursantlarda marağın yaradılması və artırılması.

Sualların öyrənilməsi zamanı ölkədə aparılan islahatlara uyğun hüquq sistemindəki dəyişikliklərin nəzərə alınması zəruridir.

Seminar məşğələsinə çıxarılan sualları araşdırarkən ilk növbədə mühazirənin konspektləri və tövsiyə edilmiş ədəbiyyatlar ilə tanış olmaq lazımdır. Bu məqsədlə “İnzibati hüquq” fənni üzrə sxemlər albomundan və “Hüquq nəzəriyyəsi” dərs vəsaitindən istifadə edilməlidir.

Seminar suallarını təhlil edərkən “İnzibati hüquq”un predmetini təşkil edən idarəçilik xarakterli ictimai münasibətlərin dairəsini müəyyən etmək lazımdır. Bu suallar üzrə hazırlaşarkən “İnzibati hüquq”un digər hüquq sahələri ilə əlaqələrinə diqqət yetirilməsi məqsədəuyğun hesab olunur.

“İnzibati hüquq”un prinsiplərini araşdırarkən Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında olan ümumi prinsiplərlə yanaşı, bu hüquq sahəsinə məxsus olan xüsusi prinsiplərə diqqət yetirilməsi tövsiyə olunur. Bu yönümdə mühazirədə qeyd edilən inzibati sahəyə aid qanunvericilik aktlarındakı prinsiplərə diqqət edilməsi məqsədəuyğun sayılır.

Əsas ədəbiyyat:

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. “Hüquq Yayın Evi”, Bakı, 2017.92 səh. (maddə 7; 8;109;113).

2. Dərslik. “İnzibati hüquq”. R. Nəcəfquliyev. Bakı - 2018 (səh. 29-66).

Əlavə ədəbiyyat:

1. Dərs vəsaiti. Hüquq nəzəriyyəsi. C. Süleymanov. B. Nəsirov. M. Xalqov. İ. Əliyev., Bakı-2015 (səh. 298-302).

2. Dərslik. «Административное право» D.N. Вахра, V.B. Россински, Y.N. Стариков. Москва 2005 (səh. 57-71).

İnternet resurs:

1. <http://anl.az/el/Kitab/2013/251957.pdf>.
2. https://az.wikipedia.org/wiki/%C4%B0nzibati_h%C3%BCquq

TERMINOLOJİ TAPŞIRIQ:

Predmet, struktur, sistem, prinsip, forma və metod terminlərinin izahlarını fəlsəfə və hüquq ensiklopedik lüğətindən dəftərinizə yazmaqla, cavab verməyə hazır olun.

YAZILI TAPŞIRIQLAR:

Tapşırıq 1.

Sadalanən münasibətlərdən “İnzibati hüquq” sahəsinə aid olanı seçin və cavabınızı əsaslandırın:

- Rayon icra hakimiyyəti başçısının qəsəbə və ya kənd nümayəndəsi tərəfindən vətəndaşların özəl torpaq sahələri üzrə yaranan mübahisələrinin həll edilməsi.

- Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanının ləğv edilməsi və onun səlahiyyətlərinin digər orqanlara verilməsi.

- Bələdiyyə qərarının inzibati məhkəmədə mübahisələndirilməsi.

- Tabeçilikdə olan polis əməkdaşına orqan rəisi tərəfindən irad tutulması.

Tapşırıq 2.

“Polis haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanunundan istifadə etməklə, “İnzibati hüquq”un predmetinə aid olan münasibətlərə ən azı 5 misal yazın.

Özünüyoxlama sualları:

1. İnzibati hüququn anlayışı və predmeti.
2. İnzibati hüququn sistemi və prinsipləri.

3. İnzibati-hüquqi tənzimləmə metodları.
4. İnzibati hüquq mənbələrinin anlayışı və növləri.
5. İnzibati hüquq elminin anlayışı, predmeti və əsas məqsədləri.

Mövzu № 3. İnzibati hüquq normaları və münasibətləri

Seminar məşğələsinin sualları:

1. İnzibati hüquq normalarının anlayışı və növləri.
2. İnzibati hüquq normalarının quruluşu və onun hüquqi təbiəti.
3. İnzibati hüquq normalarının həyata keçirilməsi formaları (üsulları) və onların xarakteristikası.
4. İnzibati hüquq münasibətlərinin anlayışı və quruluşu.
5. İnzibati hüquq münasibətlərinin növləri. Daxili işlər orqanlarının fəaliyyətində inzibati hüquq münasibətləri.

Dərs üzrə təxmini vaxt bölgüsü:

1. Giriş hissə - 5 dəq. (taqım komandirindən davamiyyətə dair raportun qəbul edilməsi, dərs jurnalında qeydiyyatın aparılması, mövzu və məşğələnin məqsədinin elan edilməsi, müəllimin giriş sözü).
2. Əsas hissə - 80 dəq.
3. Yekun hissə - 5 dəq. (məşğələyə yekun vurulması, nail olunmuş məqsədlərin səviyyəsinin müəyyən edilməsi, cavabların qiymətləndirilməsi).

METODİK GÖSTƏRİSLƏR

Məşğələnin məqsədi:

İnzibati hüquq normalarına xüsusi diqqət yetirməklə, onların növləri və inzibati-hüquqi tənzimləmə mexanizminin mahiyyəti barədə təsəvvür əldə etmək.

İnzibati hüquq normalarının quruluşunun öyrənilməsi zamanı dövlət idarəetməsinin əsas əlamətlərini təkrarlamaq zəruridir.

Suallara hazırlaşarkən inzibati hüquq normalarının vəzifələrinin öyrənilməsi mövzunun daha dərindən mənimsənilməsinə zəmin yaradır.

Nəzərə alınması vacibdir ki, hüquq - dövlətin istifadə etdiyi mühüm tənzimləmə vasitəsidir. Məhz onun vasitəsilə dövlət aidiyyəti siyasi iradəsini və maraqlarını formalaşdırır, habelə dövlət mexanizminin vəzifə və fəaliyyətinin əsas istiqamətlərini müəyyən edir, müxtəlif ictimai əlaqələri, o cümlədən dövlət idarəetməsinin funksiyalarının həyata keçirilməsi ilə bağlı olan əlaqələri nizama salır.

Seminar suallar daxilində araşdırmaların aparılması üçün inzibati hüquq normalarının tənzimləyici istiqaməti və hüquqi məzmununun diqqətdə saxlanması tövsiyə olunur.

İnzibati hüquq münasibətlərinin öyrənilməsi zamanı dövlət idarəetməsinin əsas əlamətlərini təkrarlamaq zəruridir. Məlumdur ki, hüquq - dövlətin istifadə etdiyi mühüm vasitə olmaqla, onun hesabına öz iradəsini və maraqlarını formalaşdırır, habelə bütün dövlət mexanizminin vəzifə və fəaliyyətinin istiqamətlərini müəyyən edir, eyni zamanda dövlət idarəetməsinin funksiyalarının həyata keçirilməsi ilə bağlı münasibətləri nizama salır.

Dövlət idarəetmə sistemində yaranan, dəyişən və xitam olunan ictimai münasibətlərə təsir göstərmək və onları müəyyən edilmiş qaydada təşkil etmək üçün dövlət özünün hüquqi vasitələr sistemini təşkil edir. Həmin hüquqi vasitələr sistemi məcmu halında hüquqi tənzimləmə mexanizmi sayılır.

İnzibati hüquq münasibətləri hüquq münasibətlərinin növlərindən biridir. Bu baxımdan inzibati-hüquqi tənzimləmə mexanizminin əsas elementi kimi inzibati hüquq münasibətlərinin öyrənilməsi zamanı hüquq münasibətlərini təkrarlamaq zəruri sayılır.

Əsas ədəbiyyat:

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. "Hüquq Yayın Evi", Bakı, 2017.92 səh. (maddə 7; 8).

2. "Polis haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı, 1999 (maddə 1;2-5;8;13-14).

3. Dərslik. “İnzibati hüquq”. R.Nəcəfquliyev. Bakı - 2018 (səh. 67-92; 93-110).

Əlavə ədəbiyyat:

1. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsi. Bakı-2016 (maddə 1;11;12;88;94).

2. “Azərbaycan Respublikası İnzibati Xətalər Məcəlləsinin təsdiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 29 dekabr 2015-ci il tarixli Qanununun tətbiqi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 15 fevral 2016-cı il tarixli Fərmanı. Bakı-2016 (maddə 5.1).

3. Dərs vəsaiti. Административное право. А. В. Юрковский, К. Н. Евдокимов, И. А. Кузьмин, В. М. Деревскова. Иркутск, 2018 (səh.26-30; 31-35).

İnternet resurs:

1. <http://meclis.gov.az>.
2. <http://e-qanun.az>.
3. <http://president.az>.

TERMINOLOJİ TAPSIRIQ:

Norma, hipoteza, dispoziya, sanksiya, icraat, subordinasiya, iyerarxiya, dinamika və təşəbbüs terminlərinin izahlarını hüquq ensiklopedik və digər lüğətlərdən dəftərinizə yazmaq, cavab verməyə hazır olun.

YAZILI TAPSIRIQLAR:

Tapşırıq 1.

a) İXM-in 327-ci maddəsi neçə hissədən ibarətdir? İXM-in 327-ci maddəsinin dispoziyasının növünü müəyyən edin. Yazılı cavablarınızı qanunvericiliyə istinadən əsaslandırın.

b) İXM-in 206-cı maddəsinin dispoziya və sanksiyasını dəftərinizdə qeyd edin. Onların növlərini izah etməyə hazır olun.

Tapşırıq 2.

Müxtəlif qanunvericilik aktlarından istifadə etməklə 6 ədəd inzibati hüquq norması yazın. Yazılı cavablarınızı əsaslandırın və şifahi izahda həmin normaların quruluş elementlərini sadalamağa hazır olun.

Tapşırıq 3.

Vətəndaş ərazi polis orqanına şəxsiyyət vəsiqəsinin alınması ilə əlaqədar müraciət etmişdir. Bu münasibət inzibati hüquq münasibəti sayılırmı? Əgər sayılırsa, həmin münasibətin elementlərini ayrıca qeyd edin.

Tapşırıq 4.

Yol hərəkəti qaydalarını pozan sürücü idarəetməni itirərək yolun kənar hissəsində olan piyadanı vurur. Aldığı xəsarətlər nəticəsində piyada ölmüşdür. Sizin fikrinizcə, bu münasibət inzibati hüquq münasibəti sayılırmı? Əgər sayılırsa, həmin münasibətin elementlərini ayrıca qeyd edin.

Özünüyoxlama sualları:

1. İnzibati hüquq normalarının anlayışı və quruluşu.
2. İnzibati hüquq normalarının hipotezasının anlayışı və növləri.
3. İnzibati hüquq normalarının dispoziyasının anlayışı və növləri.
4. İnzibati hüquq normalarının sanksiyasının anlayışı və növləri.
5. İnzibati hüquq normalarının növləri.
6. İnzibati hüquq normalarının tətbiq edilməsinə qoyulan tələblər.
7. İnzibati hüquq münasibətlərinin anlayışı və elementləri.
8. İnzibati hüquq münasibətlərin hüquqi faktlarının anlayışı və növləri.
9. İnzibati hüquq münasibətlərinin növləri və onların məzmunu.

10. DİO-nun fəaliyyəti prosesində yaranan inzibati hüquq münasibətləri.

Mövzu № 4. İnzibati hüququn subyektləri

Seminar məşğələsinin sualları:

1. Vətəndaşların inzibati-hüquqi statusunun anlayışı və məzmunu. Xüsusi inzibati-hüquqi statusa malik olan şəxslər.
2. Dövlət idarəetməsində vətəndaşların hüquqlarının təminatı və onların təmin edilməsi üsulları.
3. İnzibati hüquqda kollektiv subyektlərin anlayışı və onların növləri.

Dərs üzrə təxmini vaxt bölgüsü:

1. Giriş hissə - 5 dəq. (taqım komandirindən davamiyyətə dair raportun qəbul edilməsi, dərs jurnalında qeydiyyatın aparılması, mövzu və məşğələnin məqsədinin elan edilməsi, müəllimin giriş sözü).
2. Əsas hissə - 80 dəq.
3. Yekun hissə - 5 dəq. (məşğələyə yekun vurulması, nail olunmuş məqsədlərin səviyyəsinin müəyyən edilməsi, cavabların qiymətləndirilməsi).

METODİK GÖSTƏRİSLƏR:

Məşğələnin məqsədi:

Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları və xüsusi inzibati-hüquqi statusa malik olan şəxslərin inzibati-hüquqi statusunun öyrənilməsi.

İnzibati hüququn kollektiv subyektləri, növləri və statusları barədə biliklər əldə etmək.

Seminar sualların cavablarını hazırlayarkən kursantlar inzibati hüquq qabiliyyəti və inzibati fəaliyyət qabiliyyəti kimi anlayışlara xüsusi ilə diqqət yetirməli və bu anlayışların məzmun və mahiyyətini öyrənməlidirlər.

Seminar məşğələsinin birinci sualı üzrə hazırlaşarkən “Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlığı haqqında”, “Qaçqınların və məcburi köçkünlərin (ölkə daxilində köçürülmüş şəxslərin) statusu haqqında” Qanunların, həmçinin “Miqrasiya Məcəlləsi”nin əsas anlayışları ilə tanış olmaq lazımdır.

Seminar məşğələsinin ikinci sualı üzrə hazırlaşarkən kursantlar “Vətəndaşların müraciətləri haqqında” 30 sentyabr 2015-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanununu öyrənməli və onun əsas müddələrinə diqqət yetirməlidirlər.

Seminar məşğələsinin üçüncü sualı üzrə hazırlaşarkən kursantların “Qeyri-hökumət təşkilatları (ictimai birliklər və fondlar) haqqında”, “Dini etiqad azadlığı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunları ilə tanış olmaları tövsiyə edilir.

Əsas ədəbiyyat:

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. “Hüquq Yayın Evi”, Bakı, 2017.92 səh. (maddə 52-53).
2. Dərslik. “İnzibati hüquq”. R. Nəcəfquliyev. Bakı - 2018 (səh. 111-149).
3. “Vətəndaşların müraciətləri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı, Qanun-2015 (maddə 3-5).

Əlavə ədəbiyyat:

1. “Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlığı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Azərbaycan Respublikasının Qanunlar Külliyyatı, II cild səh. 862. Qanun – 2001 (maddə 1-3).
2. “Qaçqınların və məcburi köçkünlərin (ölkə daxilində köçürülmüş şəxslərin) statusu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı, 1999 (maddə 1-3).
3. “Qeyri-hökumət təşkilatları (ictimai birliklər və fondlar) haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı, 2000 (maddə 2;12;16).
4. “Dini etiqad azadlığı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu (maddə 1;5;7-10). Bakı, 1992.

5. Azərbaycan Respublikasının Miqrasiya Məcəlləsi. Bakı, 2016 (maddə 3).

6. Dərs vəsaiti. «Административное право». S.F.Mazurin. K.Q.Prokofyev. Sankt-Peterburq 2019 (səh.69-74).

İnternet resurs:

1. <http://migration.gov.az>.
2. <http://cssn.gov.az>.
3. <http://scwra.gov.az>.

TERMINOLOJİ TAPŞIRIQ:

Status, vətəndaş, müəssisə, təşkilat, qurum, kollektiv və təsisat terminlərinin izahlarını fəlsəfə, hüquq ensiklopedik və digər lüğətlərdən dəftərinizə yazmaqla, cavab verməyə hazır olun.

YAZILI TAPŞIRIQLAR:

Tapşırıq 1.

Xüsusi inzibati-hüquqi statusa malik olan subyektləri müəyyən edin. Cavabınızı əsaslandırın.

- Ədliyyə Nazirliyi Penitensiar Xidmətinin “10 sayılı ümumi rejimli cəzaçəkmə müəssisəsi”;
- “DET AL” Alüminium MMC-nin Gəncə alüminium zavodu;
- Müdafiə Nazirliyinin “N” saylı hərbi hissəsi;
- Bakı şəhər, Binəqədi rayonu Rüstəm Əliyev adına 3 nömrəli tam orta məktəb.

Tapşırıq 2.

“Polis haqqında” Qanunu təhlil edib, polis əməkdaşının inzibati-hüquqi statusunun aşağıdakı xüsusiyyətlərini qeyd edin:

- kim bu fəaliyyətlə məşğul ola bilər;
- üzərinə qoyulmuş vəzifələr;
- qanunla verilmiş hüquqların dairəsi;
- nəzərdə tutulmuş məhdudiyətlər.

Özünüyoxlama sualları:

1. İnzibati hüququn fərdi subyektlərinin anlayışı və növləri.
2. Vətəndaşların inzibati-hüquqi statusunun anlayışı və onun elementləri.
3. Xüsusi inzibati-hüquqi statusa malik olan şəxslər.
4. İnzibati hüquq və fəaliyyət qabiliyyətinin anlayışı.
5. “Əcnəbi” və “vətəndaşlığı olmayan şəxs” anlayışı.
6. Vətəndaşların hüquqlarının təminatı və onların təmin edilməsi üsulları.
7. Vətəndaşların hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi üzrə DİO-nun fəaliyyəti.
8. İnzibati hüququn kollektiv subyektlərinin anlayışı və növləri.

Mövzu № 5. İcra hakimiyyəti orqanları

Seminar məşğələsinin sualları:

1. İcra hakimiyyəti orqanının anlayışı, onun inzibati-hüquqi statusu və əsas əlamətləri.
2. Mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanlarının növləri və onların inzibati-hüquqi statusu.
3. Yerli icra hakimiyyəti başçılarının qanunçuluq, asayişin qorunması, təhlükəsizlik və mülki müdafiə sahələrində səlahiyyətləri.

Dərs üzrə təxmini vaxt bölgüsü:

1. Giriş hissə - 5 dəq. (taqım komandirindən davamiyyətə dair raportun qəbul edilməsi, dərs jurnalında qeydiyyatın aparılması, mövzu və məşğələnin məqsədinin elan edilməsi, müəllimin giriş sözü).
2. Əsas hissə - 80 dəq.
3. Yekun hissə - 5 dəq. (məşğələyə yekun vurulması, nail olunmuş məqsədlərin səviyyəsinin müəyyən edilməsi, cavabların qiymətləndirilməsi).

METODİK GÖSTƏRİSLƏR

Məşğələnin məqsədi:

Azərbaycan Respublikasında icra hakimiyyəti orqanlarının sistemini və növlərini mənimsəmək.

İcra hakimiyyəti orqanları sistemində DİN-in rolu və yerini müəyyən etmək.

Seminar məşğələsinə hazırlaşarkən kursantlar tərəfindən Azərbaycan Respublikasında dövlət idarəetmə sisteminin təkmilləşdirilməsi sahəsində aparılan islahatlara diqqət yetirilməlidir. Bunun üçün müəhazirədə qeyd edilən aidiyyəti məlumatların seminar dərsinə hazırlıq dövründə təkrar edilməsi məqsədəuyğun sayılır.

Seminar məşğələsinin birinci sualına hazırlaşarkən icra hakimiyyəti orqanının anlayışı, inzibati-hüquqi statusu və bu orqanların əlamətləri mənimsənilməlidir.

Bununla yanaşı, kursantlar icra hakimiyyəti orqanlarının əsas fəaliyyət istiqamətlərini öyrənərkən onların məzmununa, əhəmiyyətinə və mahiyyətinə də diqqət yetirməlidir. Eyni zamanda dövlət idarəetməsinin prinsipləri nəzərə alınmaqla, icra hakimiyyəti orqanlarının təşkil edilməsi prinsiplərinin də araşdırılması zəruridir. Seminar məşğələsinin birinci sualına hazırlaşarkən “İnzibati hüquq fənni” üzrə “İdarəetmə, dövlət idarəetməsi və icra hakimiyyəti” mövzusunun təkrarlamaq tövsiyə edilir.

Məşğələnin ikinci sualı üzrə hazırlaşarkən yuxarı və mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının növləri, onların ümumi əlamətləri və vəzifələrini mənimsəmək lazımdır.

Seminar məşğələsinin üçüncü sualı üzrə hazırlaşarkən kursantlar tərəfindən yerli icra hakimiyyəti başçısının ümumi və sahəvi səlahiyyətlərinin araşdırılıb, öyrənilməsi məqsədəuyğundur.

Əsas ədəbiyyat:

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. “Hüquq Yayın Evi”, Bakı, 2017.92 səh. (maddə 109;114;119;124).

2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 13 fevral 2006-cı il tarixli 363 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının Nümunəvi Əsasnaməsi” (maddə 1-2;5).

3. Dərslik. “İnzibati hüquq”. R. Nəcəfquliyev. Bakı - 2018 (səh. 150-170).

Əlavə ədəbiyyat:

1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 30 iyun 2001-ci il tarixli 518 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilən “Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Əsasnaməsi və strukturu”. Bakı, 2016 (maddə 1-2;5).

2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 6 iyun 2012-ci il tarixli 648 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Yerli icra hakimiyyətləri haqqında Əsasnamə” (maddə 1;4.15).

3. Dərs vəsaiti. «Административное право». S.F.Mazurin. K.Q.Prokofyev. Sankt-Peterburq 2019 (səh.82-90).

İnternet resurs:

1. <http://president.az>
2. <http://cabmin.gov.az>

TERMINOLOJİ TAPŞIRIQ:

Orqan, administrasiya, nazirlik, komitə, xidmət, agentlik, komissiya, kollegiya, idarə, şöbə və bölmə terminlərinin izahlarını hüquq ensiklopedik və digər lüğətlərdən dəftərinizə yazmaqla, cavab verməyə hazır olun.

YAZILI TAPŞIRIQLAR:

Tapşırıq 1.

Aşağıda göstərilən subyektlərdən hansı icra hakimiyyəti orqanları sisteminə aiddir? Cavablarınızı qanunvericilik baxımından əsaslandırın.

- rayon prokurorluğu;
- ərazi polis orqanı;
- rayon (şəhər) icra hakimiyyəti;
- vəkillər kollegiyası;
- notariat ofisi;
- fəvqəladə hallar orqanı.

Tapşırıq 2.

İcra hakimiyyəti orqanı hansı əlamətlərə malik olmalıdır?

1. Bir şəxsin (rəis, müdir və s.) rəhbərliyi altında fəaliyyət göstərməlidir;
2. Əsaslı binaya malik olmalıdır;
3. Fəaliyyətində inandırma və məcburetmə metodlarına əsaslanmalıdır;
4. Möhürə malik olmalıdır;
5. Nizamnamə, əsasnamə və təlimat əsasında fəaliyyət göstərməlidir;
6. Dövlətin adından çıxış etməlidir.

Özünüoxlama sualları:

1. Dövlət orqanı və icra hakimiyyəti orqanı anlayışı.
2. İcra hakimiyyəti orqanlarının inzibati-hüquqi statusu.
3. İcra hakimiyyəti orqanlarının növləri.
4. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin icra hakimiyyəti sahəsində səlahiyyətləri.
5. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin hüquq yaradıcılıq səlahiyyətləri.
6. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin tərkibi və səlahiyyətləri.
7. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin normativ hüquqi aktları.
8. Yerli icra hakimiyyəti başçılarının səhəvi səlahiyyətləri.

Mövzu № 6. Dövlət qulluğu və dövlət qulluqçuları

Seminar məşğələsinin sualları:

1. Dövlət qulluğunun anlayışı, əsas vəzifələri və prinsipləri.
2. Dövlət qulluqçusunun anlayışı və onların növləri.
3. Dövlət qulluğunu keçmə, onun mərhələləri və şərtləri.

Dərs üzrə təxmini vaxt bölgüsü:

1. Giriş hissə - 5 dəq. (taqım komandirindən davamiyyətə dair raportun qəbul edilməsi, dərs jurnalında qeydiyyatın aparılması, mövzu və məşğələnin məqsədinin elan edilməsi, müəllimin giriş sözü).
2. Əsas hissə - 80 dəq.
3. Yekun hissə - 5 dəq. (məşğələyə yekun vurulması, nail olunmuş məqsədlərin səviyyəsinin müəyyən edilməsi, cavabların qiymətləndirilməsi).

METODİK GÖSTƏRİSLƏR

Məşğələnin məqsədi:

Dövlət qulluğu, onun əsas vəzifələri və prinsipləri, habelə dövlət qulluğunun əsasları haqqında təsəvvürlər əldə etmək.

Dövlət qulluqçusu, onun növləri və inzibati-hüquqi statusu haqqında təsəvvürlər əldə etmək.

Seminar məşğələsinə hazırlaşarkən kursantlar tərəfindən dövlət idarəetmə sisteminin təkmilləşdirilməsinə xüsus diqqət yetirilməlidir.

Seminar məşğələsinin birinci sualına hazırlaşarkən dövlət qulluğunun anlayışı, növləri, əsas vəzifələri və prinsipləri mənimsənilməlidir.

Məşğələnin ikinci sualı üzrə hazırlaşarkən dövlət qulluqçularının anlayışı, növləri və onların hüquq və vəzifələrini öyrənmək lazımdır. Hüquq ədəbiyyatlarında dövlət qulluqçularının müxtəlif növləri təklif edilir, lakin dövlət qulluqçularının növləri haqqında əsas mövqə “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən müəyyən edilməlidir.

Nəzərə almaq lazımdır ki, “İnzibati hüquq”da vəzifəli şəxs anlayışı dövlət vəzifəsi anlayışından irəli gəlir. “Vəzifəli şəxs” anlayışı hüquqi təbiəti baxımından “xüsusi vəzifə səlahiyyətləri” ilə əlaqəlidir.

Seminar məşğələsinin üçüncü sualı üzrə hazırlaşarkən kursantlar tərəfindən dövlət qulluğuna qəbul edilmək hüququ, dövlət qulluğunun mərhələləri və şərtləri öyrənilməlidir.

Əsas ədəbiyyat:

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. “Hüquq Yayın Evi”, Bakı, 2017.92 səh. (maddə 54-55).
2. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı, Qanun – 2000 (maddə 2-3;7;9-12;27-30).
3. Dərslik. “İnzibati hüquq”. R. Nəcəfquliyev. Bakı - 2018 (səh. 171-200).

Əlavə ədəbiyyat:

1. “Daxili işlər orqanlarında xidmət keçmə haqqında” Əsasnamə. Bakı, 2001 (maddə 1-5).
2. Monoqrafiya. “Dövlət qulluğu və kadr siyasəti”. N.Hüseynova. Bakı, 2013 (səhifə 343-350).
3. Dərs vəsaiti. «Административное право». S.F.Mazurin. K.Q.Prokofyev. Sankt-Peterburq 2019 (səh.116-124).

İnternet resurs:

1. <http://dim.gov.az>.
2. <http://preslib.az>.

TERMINOLOJİ TAPŞIRIQ:

Rotasiya, attestasiya, reqlament, ixtisas, potensial, şura, aparat və kateqoriya terminlərinin izahlarını hüquq ensiklopedik və digər lüğətlərdən dəftərinizə yazmaqla, cavab verməyə hazır olun.

YAZILI TAPŞIRIQLAR:

Tapşırıq 1.

Qanunvericiliyə əsaslanmaqla sadalananlar sırasından dövlət qulluğunun prinsiplərini seçin:

1. qanunçuluq;
2. humanizm;
3. sadəlik;
4. dövlət maraqlarının müdafiəsi;
5. dövlət-hakimiyyət səlahiyyətlərinin olması;
6. hesabat vermək və nəzarət altında olmaq;

7. dəyişkənlik.

Tapşırıq 2.

Subyektlərdən dövlət qulluqçusu olanı seçin və cavabınızı qanunvericilik baxımından əsaslandırın.

- hakim;
- polis əməkdaşı;
- prokuror;
- deputat;
- hərbi qulluqçu
- həkim.

Özünüyoxlama sualları:

1. Dövlət qulluğunun anlayışı.
2. Dövlət qulluğunun prinsipləri.
3. Dövlət qulluğu vəzifəsinin anlayışı.
4. Dövlət qulluqçusunun anlayışı.
5. Dövlət qulluqçusunun növləri.
6. Vəzifəli şəxslərin və hakimiyyət nümayəndələrinin oxşar və fərqli əlamətləri.
7. Dövlət qulluqçularının inzibati-hüquqi statusu.
8. Dövlət qulluğunu keçmə mərhələləri.

Mövzu № 7. İcra hakimiyyətinin həyata keçirilməsinin inzibati-hüquqi forma və metodları

Özünühazırlıq üçün tapşırıqlar:

YAZILI TAPŞIRIQLAR:

Tapşırıq 1.

İcra hakimiyyətinin həyata keçirilməsinin formalarına aid olanı seçin və cavabınızı əsaslandırın.

- inzibati müqavilənin bağlanması;
- alqı - satqı müqaviləsinin bağlanması;

- polis əməkdaşları tərəfindən hadisə yerinə baxışın keçirilməsi;
- ərazi polis orqanının rəisi tərəfindən verilmiş tapşırığın icrasının yoxlanılması.

Tapşırıq 2.

İnzibati-məcburetmə tədbirlərinə aid olanı seçin və cavabınızı qanunvericiliyə istinad edərək əsaslandırın:

- inzibati qaydada tutma;
- gömrük baxışının keçirilməsi;
- kredit verilməsinin dayandırılması.
- nəqliyyat vasitələrinin hərəkətinin dayandırılması (məhdudlaşdırılması).

Tapşırıq 3.

Azərbaycan Respublikası DİN-in 10 avqust 2012-ci il tarixli Q18-001-12 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilən “DİN-in normativ hüquqi aktların hazırlanması və qəbul edilməsi qaydalarına dair Təlimat”dan istifadə etməklə Nazirliyin Kollegiyası tərəfindən qəbul edilən normativ hüquqi aktların dairəsini qeyd edin.

Tapşırıq 4.

DİN-in normativ hüquqi aktlarının layihəsinin razılaşdırılması üçün əsas icraçı tərəfindən hazırlanan şərhəddici (izah-edicici) arayışda nəzərdə tutulan məlumatları yazılı qeyd edin.

Tapşırıq 5.

Polis əməkdaş öz səlahiyyətlərinin həyata keçirərkən kimə tabeçiliyi vardır? Cavabınızı qanunlara və DİN-in fəaliyyətini tənzimləyən idarəetmə aktlarına əsasən formalaşdırın.

Tapşırıq 6.

Polis əməkdaşı müvəqqəti icra olunan vəzifə üzrə nəzərdə tutulmuş səlahiyyətlərdən istifadə edə bilərmə? Cavabınızda qanunlar ilə yanaşı, DİN-in fəaliyyətini tənzimləyən idarəetmə aktlarına istinad mütləqdir.

Mövzu № 8. İdarəetmənin (icra hakimiyyəti orqanlarının) hüquqi aktları

Seminar məşğələsinin sualları:

1. İdarəetmə aktlarının anlayışı, növləri və əlamətləri.
2. İdarəetmə aktlarının qəbulu qaydası və onların qəbul edilməsinə qoyulan tələblər.
3. Daxili işlər orqanlarının idarəetmə aktlarının anlayışı və növləri.

Dərs üzrə təxmini vaxt bölgüsü:

1. Giriş hissə - 5 dəq. (taqım komandirindən davamiyyətə dair raportun qəbul edilməsi, dərs jurnalında qeydiyyatın aparılması, mövzu və məşğələnin məqsədinin elan edilməsi, müəllimin giriş sözü).
2. Əsas hissə - 80 dəq.
3. Yekun hissə - 5 dəq. (məşğələyə yekun vurulması, nail olunmuş məqsədlərin səviyyəsinin müəyyən edilməsi, cavabların qiymətləndirilməsi).

METODİK GÖSTƏRİSLƏR:

Məşğələnin məqsədi:

İdarəetmənin hüquqi aktları, habelə onların dövlət idarəetməsində əhəmiyyəti barədə biliklər əldə etmək.

İdarəetmənin hüquqi aktlarının növlərini araşdırmaq və onları mənimsəmək.

Əldə olunmuş biliklərin real şəraitdə tətbiq etmə vərdişlərini aşılamaq.

Seminar məşğələsinə hazırlaşarkən “Normativ hüquqi aktlar haqqında” 21 dekabr 2010-cu il tarixli Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanunu ilə tanış olmaq məqsədəuyğun hesab edilir. Eyni zamanda normativ hüquqi aktların və idarəetmənin hüquqi aktlarının müqayisəli təhlilinin aparılması zəruridir.

İdarəetmənin hüquqi aktlarının əlamətlərinə xüsusilə diqqət yetirmək tövsiyə edilir.

İdarəetmənin hüquqi aktlarının növlərini onları qəbul edən orqanların (vəzifəli şəxslərin) səlahiyyətlərindən irəli gələrək araşdırmaq lazımdır.

İdarəetmənin hüquqi aktlarına qoyulan tələbləri araşdırarkən mübahisəli və əhəmiyyətsiz aktların mahiyyətini mənimsəmək lazımdır.

İdarəetmənin hüquqi aktlarının qəbul edilmə prosesini, idarəetmənin hüquqi aktlarının zamanda, məkanda və fiziki şəxslər üzrə təsirini mənimsəmək tövsiyə edilir.

Əsas ədəbiyyat:

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. “Hüquq Yayın Evi”, Bakı, 2017. 92 səh. (maddə 95; 109; 148).

2. “Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının 21 dekabr 2010-cu il tarixli Konstitusiya Qanunu. Bakı, Qanun – 2016 (maddə 1-2; 18-20).

3. Dərslik. “İnzibati hüquq”. R. Nəcəfquliyev. Bakı - 2018 (səh. 265-298).

Əlavə ədəbiyyat:

1. “Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya Qanununun tətbiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 16 fevral 2011-ci il tarixli 384 nömrəli Fərmanı.

2. “Yerli icra hakimiyyəti və yerli özünüidarə orqanlarının normativ xarakterli aktlarının hazırlanması və qəbul edilməsi Qaydaları”nın təsdiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 26 oktyabr 2011-ci il tarixli 508 nömrəli Fərmanı.

3. “DİN-in normativ hüquqi aktların hazırlanması və qəbul edilməsi qaydalarına dair Təlimat”ın təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası DİN-in 10 avqust 2012-ci il tarixli Q18-001-12 nömrəli Qərarı (maddə 1-3).

4. Dərs vəsaiti. Административное право. А. В. Юрковский, К. Н. Евдокимов, И. А. Кузьмин, В. М. Деревскова. Иркутск, 2018 (səh.27-31).

İnternet resurs:

1. <http://meclis.gov.az>.
2. <http://e-qanun.az>.
3. <http://huquqiaktlar.gov.az>.

TERMİNOLOJİ TAPŞIRIQ:

Proses, akt, qərar, əsasnamə, təlimat, nizamnamə, rəqlament və əmr terminlərinin izahlarını hüquq ensiklopedik lüğətdən, qanunvericilik aktlarından və digər mənbələrdən dəftərinizə yazmaqda, cavab verməyə hazır olun.

YAZILI TAPŞIRIQLAR:

Tapşırıq 1.

Qeyd edilən normativ sənədləri idarəetmə aktlarının növləri baxımdan qruplaşdırmaqda, fərqli xüsusiyyətlərini qeyd edin:

- * Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanları;
- * Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarları;
- * Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin Sərəncamları;
- * Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin qərarları;
- * Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Kollegiya Qərarları;
- * Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin Əmrləri;
- * Yerli icra hakimiyyəti başçısının sərəncamı.

Tapşırıq 2.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Nazirlər Kabineti və DİN tərəfindən qəbul edilmiş bir neçə normativ hüquqi aktların tam adını, qəbul olunmasının hüquqi əsaslarını, tarixini və dərc mənbəyini qeyd edin.

Özünüyoxlama sualları:

1. Normativ hüquqi aktların anlayışı.
2. İdarəetmənin hüquqi aktlarının anlayışı.

3. İdarəetmə aktlarının prokuror nəzarəti və məhkəmə aktlarından fərqi.
4. İdarəetmə aktlarının növləri.
5. İdarəetmə aktlarının səmərəlilik şərtləri.
6. İdarəetmə aktlarına qoyulan tələblər və onlara riayət edilməməsi nəticələri.
7. İdarəetmə aktlarının qüvvədə olması.
8. Daxili işlər orqanları aktlarının anlayışı.
9. Daxili işlər orqanlarında idarəetmə aktlarının qəbulunu tənzimləyən normativ hüquqi aktlar.

Mövzu № 9. Xüsusi inzibati-hüquqi rejimlər

Seminar məşğələsinin sualları:

1. Xüsusi inzibati-hüquqi rejimlərin anlayışı və növləri.
2. Fövqəladə vəziyyət rejiminin tətbiq edilməsinin əsasları, qaydası və tətbiq edilən tədbirlər.
3. Hərbi vəziyyət rejiminin tətbiq edilməsinin əsasları, qaydası və tətbiq edilən tədbirlər.

Dərs üzrə təxmini vaxt bölgüsü:

1. Giriş hissə - 5 dəq. (taqım komandirindən davamiyyətə dair raportun qəbul edilməsi, dərs jurnalında qeydiyyatın aparılması, mövzu və məşğələnin məqsədinin elan edilməsi, müəllimin giriş sözü).
2. Əsas hissə - 80 dəq.
3. Yekun hissə - 5 dəq. (məşğələyə yekun vurulması, nail olunmuş məqsədlərin səviyyəsinin müəyyən edilməsi, cavabların qiymətləndirilməsi).

METODİK GÖSTƏRİSLƏR

Məşğələnin məqsədi:

Xüsusi inzibati-hüquqi rejimlər barədə biliklər əldə etmək və onları möhkəmləndirmək.

Fövqəladə və hərbi vəziyyət rejimləri barədə hüquqi bilikləri mənimsəmək.

Seminar məşğələnin 1-ci sualına hazırlaşarkən hüquqi rejimləri, o cümlədən xüsusi inzibati-hüquqi rejimləri və onların növlərini öyrənmək vacibdir.

Seminar məşğələsinin ikinci və üçüncü sualları üzrə hazırlaşarkən “Fövqəladə vəziyyət haqqında” və “Hərbi vəziyyət haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunlarını oxumaq və onların əsas müddəalarını öyrənmək tövsiyə olunur. Bu zaman adları çəkilən rejimlərin tətbiq edilməsi əsaslarına, tətbiq etmə qaydalarına və tətbiq edilən tədbirlərin növlərinə xüsusi diqqət yetirilməlidir.

Eyni zamanda bu rejimlərin tətbiqi zamanı DİO-nun (polis) fəaliyyətinə dair aidiyyəti vəzifə və hüquqları “Polis haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanunundan öyrənmək vacibdir.

Əsas ədəbiyyat:

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. “Hüquq Yayın Evi”, Bakı, 2017.92 səh. (maddə 111-112).
2. Dərslik. “İnzibati hüquq”. R.Nəcəfquliyev. Bakı - 2018 (səh. 238-264).
3. Dərslik. B.V. Rossinski, Y.N.Starilov. Административное право. М.: Норма, 2009 (səh. 552-562).

Əlavə ədəbiyyat:

1. “Fövqəladə vəziyyət haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı, 2004 (maddə 1-4;8;18).
2. “Hərbi vəziyyət haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı, 2017 (maddə 1-7;10).
3. “Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsi”. Bakı, Qanun-2016 (maddə 517; 517-1; 517-2).

İnternet resurs:

1. <http://preslib.az>.
2. <http://fhn.gov.az>.
3. <http://din.gov.az>.

4. <http://www.vet.gov.az>.

TERMINOLOJİ TAPŞIRIQ:

Rejim, zona, komendant, internə edilmə, karantin, epidemiya, epizootiya və epifitotiya terminlərinin izahlarını hüquq ensiklopedik lüğətdən, qanunvericilik aktlarından və digər mənbələrdən dəftərinizə yazmaqla, cavab verməyə hazır olun.

YAZILI TAPŞIRIQLAR:

Tapşırıq 1.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasından istifadə etməklə, fəvqəladə və hərbi vəziyyətin tətbiqi əsaslarını dəftərinizdə qeyd edib, şifahi sadalamağa hazır olun.

Tapşırıq 2.

Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Dövlət Baytarlıq Nəzarəti Xidməti apardığı yoxlamalar nəticəsində müəyyən etmişdir ki, Gürcüstan Respublikası və Rusiya Federasiyası ərazisindən gətirilən iri buynuzlu heyvanlarda “dabaq” xəstəliyi vardır. Tətbiq edilməli olan rejimi müəyyən edin. Cavabınızı qanunvericilik baxımından əsaslandırın.

Özünüyoxlama sualları:

1. Hüquqi rejim anlayışı və rejimlərin növləri.
2. İnzibati-hüquqi rejimlərin anlayışı və növləri.
3. İnzibati-hüquqi rejimlərin məkana görə növləri.
4. İnzibati-hüquqi rejimlərin zamana görə növləri.
5. İnzibati-hüquqi rejimlərin tətbiq edilmə əsasları.
6. Fəvqəladə vəziyyətin tətbiq edilmə əsasları.
7. Hərbi vəziyyətin tətbiq edilməsi əsasları.

XÜSUSİ HİSSƏ

Mövzu № 10. İnzibati məsuliyyət və xəta

Seminar məşğələsinin sualları:

1. İnzibati məsuliyyətin anlayışı və əsas əlamətləri.
2. İnzibati xəta və tərkibinin anlayışı, onların məzmunu.
3. Əməlin inzibati xəta olmasını aradan qaldıran hallar və onların məzmunu.
4. İnzibati məsuliyyətdən azad etmə.

Dərs üzrə təxmini vaxt bölgüsü:

1. Giriş hissə - 5 dəq. (taqım komandirindən davamiyyətə dair raportun qəbul edilməsi, dərs jurnalında qeydiyyatın aparılması, mövzu və məşğələnin məqsədinin elan edilməsi, müəllimin giriş sözü).
2. Əsas hissə - 80 dəq.
3. Yekun hissə - 5 dəq. (məşğələyə yekun vurulması, nail olunmuş məqsədlərin səviyyəsinin müəyyən edilməsi, cavabların qiymətləndirilməsi).

METODİK GÖSTƏRİSLƏR:

Məşğələnin məqsədi:

1. İnzibati məsuliyyətin anlayışı, yaranması əsasları, onun subyektləri barədə biliklər əldə etmək və onları mənimsəmək.
2. İnzibati xətanın anlayışı və onun tərkibi barədə biliklər əldə etmək və onları möhkəmləndirmək.
3. Əldə edilmiş bilikləri real şəraitdə tətbiq etmə vərdişlərini aşılamaq.

Nəzərə almaq lazımdır ki, hüquq məsuliyyətinin bütün növləri prinsipcə obyektiv və subyektiv əsaslara malikdir. Buraya əməlin hüquqazidd olması, əməllə baş vermiş zərərli nəticə arasında bilavasitə səbəbli əlaqənin olması və hüquqpozma törədən şəxsin təqsiri daxildir. Lakin bu prinsip məsuliyyətin hər bir növünün özünəməxsus xüsusiyyətlərini istisna etmir. Digər bir istisna hü-

quqpozmaların ayrı-ayrı növlərində tərkib elementlərinin müxtəlif rola malik olmasıdır. Bu baxımdan dövlət məcburetməsinin formaları kimi məsuliyyətin hər bir növü xüsusi qaydada tətbiq edilir. Nəzəri və təcrübi baxımdan istənilən məsuliyyət növünün hər birinin yaranma əsası müxtəlif olur.

Seminar məşğələsinin birinci sualına hazırlaşarkən inzibati məsuliyyətin anlayışına və onun hüquq məsuliyyətinin digər növlərindən fərqləndirən xüsusiyyətlərinə xüsusi diqqət yetirilməsi tövsiyə edilir. Bu məqsədlə ədəbiyyat siyahısında göstərilən mənbələrin aidiyyəti müddəalarını təhlil edib, öyrənmək lazımdır.

İnzibati məsuliyyət daim səlahiyyətli orqanlar (vəzifəli şəxslər) tərəfindən inzibati xəta törətmiş şəxsə qarşı əsasən inzibati tənbehlərin tətbiq edilməsi yolu ilə həyata keçirilir. Seminar məşğələsinin ikinci sualı üzrə hazırlaşarkən Azərbaycan Respublikası İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 12-ci maddəsinə öyrənmək lazımdır. Məlum olduğu kimi, hüquq tətbiq etmə fəaliyyəti hüquqi nəticələr yaradan faktın (faktların) müəyyən edilməsi ilə başlanır. Bu səbəbdən də inzibati xətanın müəyyən edilməsi hüquq tətbiq etmə fəaliyyətinin ilkin şərtlərindən biridir. İnzibati xətanın tərkibini təşkil edən elementlərin təhlil edilməsi və onların öyrənilməsi zəruridir.

Seminar məşğələsinin üçüncü sualı üzrə hazırlaşarkən İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 19-20-ci maddələrinin öyrənilməsi vacibdir.

Seminar məşğələsinin dördüncü sualı üzrə hazırlaşarkən İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 38-39-cu maddələrinin öyrənilməsi vacibdir.

Əsas ədəbiyyat:

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. Bakı, 2016 (maddə 24; 60-63, 80).
2. Dərs vəsaiti. “İnzibati məsuliyyət” V.Abişov. R.Nəcəfquliyev. Bakı, 2017 (səh. 28-70).

Əlavə ədəbiyyat:

1. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsi. Bakı, 2016 (maddə 3, 12-14, 19-20).

2. Dərslik. “İnzibati hüquq”. R.Nəcəfquliyev. Bakı- 2018 (səh. 535-549).

3. Dərs vəsaiti. “İnzibati məsuliyyət” (sxemlərdə). V.Abişov, A.İsmayılov, R.Nəcəfquliyev. Bakı - 2012 (səh. 26-49).

TERMINOLOJİ TAPŞIRIQ:

Subyekt, məsuliyyət və sanksiya terminlərinin izahlarını fəlsəfə və hüquq ensiklopedik lüğətindən dəftərinizə yazmaqla, cavab verməyə hazır olun.

YAZILI TAPŞIRIQ:

Tapşırıq 1.

Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsindən aşağıda göstərilən inzibati xətlərin tərkiblərinə dair 2 nümunə yazın:

- maddi və formal tərkibli inzibati xətlər;
- hərəkətlə və hərəkətsizliklə törədilən inzibati xətlər.

Tapşırıq 2.

İXM-in 574-cü maddəsində nəzərdə tutulan inzibati xəta hərəkətlə, yoxsa hərəkətsizliklə törədilir? Cavabınızı əsaslandırın.

Özünüyoxlama sualları:

1. İnzibati məsuliyyətin anlayışı və prinsipləri.
2. Əməlin inzibati xəta olmasını aradan qaldıran hallar.
3. İnzibati xətanın anlayışı və hüquqi əlamətləri.
4. İnzibati xətanın tərkibinin anlayışı və onun elementləri.
5. Maddi və formal tərkibli inzibati xətlər.
6. Davam edən və uzanan inzibati xətlər.
7. İnzibati xətlərin cinayət və mülki hüquqpozmalardan fərqi.

Mövzu № 11. İnzibati tənbehlər və onların tətbiq edilməsi

Seminar məşğələsinin sualları:

1. İnzibati tənbehlər və onların tətbiq edilməsinin məqsədi.

2. İnzibati tənbehlərin növləri və onların məzmunu. Polis tərəfindən tətbiq və icra edilən inzibati tənbeh növləri.

3. İnzibati tənbeh tətbiq etmənin ümumi qaydaları.

4. İnzibati xətlər haqqında işlərin aidiyyətinin müəyyən edilməsi qaydası.

Dərs üzrə təxmini vaxt bölgüsü:

1. Giriş hissə - 5 dəq. (taqım komandirindən davamiyyətə dair raportun qəbul edilməsi, dərs jurnalında qeydiyyatın aparılması, mövzu və məşğələnin məqsədinin elan edilməsi, müəllimin giriş sözü).

2. Əsas hissə - 80 dəq.

3. Yekun hissə - 5 dəq. (məşğələyə yekun vurulması, nail olunmuş məqsədlərin səviyyəsinin müəyyən edilməsi, cavabların qiymətləndirilməsi).

METODİK GÖSTƏRİSLƏR

Məşğələnin məqsədi:

1. İnzibati tənbehlərin anlayışı, tətbiq edilməsinin əsasları və məqsədləri barədə biliklər əldə etmək və mənimsəmək.

2. İnzibati tənbehlərin tətbiq edilməsi qaydalarını mənimsəmək.

3. İnzibati xətlər haqqında işlərin aidiyyətini müəyyən etmək bacarığını əldə etmək.

4. Əldə edilmiş biliklərin real şəraitə uyğun olaraq tətbiq edilməsi vərdişlərini aşılamaq.

Seminar məşğələsinin birinci sualına hazırlaşarkən kursantlar mühazirənin konspektini və tövsiyə edilmiş ədəbiyyatı təkrarlamalıdır. İlk növbədə inzibati tənbehlərin anlayışı, onların tətbiq edilməsi əsasları və məqsədləri araşdırılmalıdır. Bunun üçün Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsinin 3, 12 və 21-ci maddələrini öyrənmək lazımdır.

Seminar məşğələsinin ikinci sualına hazırlaşarkən inzibati tənbehlərin sisteminə xüsusi diqqət edilməlidir. İXM-in 21-ci maddəsində nəzərdə tutulan inzibati tənbehlərin öyrənilməsi

prosesində onların sistemi ilə növləri fərqləndirilməlidir.

İXM-in 21-ci maddəsi təhlil edilərkən inzibati tənbehlərin növlərinə diqqət yetirilməlidir. Cinayət Məcəlləsinin 42-ci maddəsində olan cəzaların növləri ilə inzibati tənbehlərin müqayisə edilməsi məqsədmüvafiqdir.

Eyni zamanda inzibati xəta haqqında iş üzrə qəbul edilmiş inzibati tənbeh növlərinin tətbiqi haqqında qərarların icrası ilə tanış olmaq məqsədmüvafiq sayılır. Bunun üçün İXM-in 149-156-cı maddələrini oxuyub, konspektləşdirmək lazımdır. Nəzərə almaq lazımdır ki, inzibati tənbehlərin tətbiq edilməsi təqsirkar şəxs üçün mənfi və arzu edilməz nəticələrin yaranmasına səbəb olur. Seminar məşğələsinin üçüncü sualına hazırlaşarkən inzibati tənbehlərin tətbiq edilməsinin ümumi qaydalarına xüsusi diqqət yetirilməlidir. Bunun üçün İXM-in 31-37-ci maddələrini öyrənmək lazımdır. İnzibati tənbeh etmənin ümumi qaydaları ilə tanış olarkən, ***İXM-in 31.4 və 31.4-1-ci maddələrinin məzmununa xüsusi diqqət etmək tövsiyə edilir.***

Seminar məşğələsinin yekun sualına hazırlaşarkən İXM-in 40-44-cü maddələrini, “Azərbaycan Respublikası İnzibati Xətalər Məcəlləsinin təsdiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 29 dekabr 2015-ci il tarixli 96-VQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 15 fevral 2016-cı il tarixli Fərmanının 5-ci bəndini, eləcə də Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 23 fevral 2017-ci il tarixli fərmanı ilə təsdiq edilmiş “İnzibati xətalər haqqında işlərə baxmağa səlahiyyəti olan vəzifəli şəxslərin siyahı”nın 2-ci bəndi ilə tanış olmaq tövsiyə edilir.

Əsas ədəbiyyat:

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. “Hüquq Yayın Evi”, Bakı, 2017.92 səh. (maddə 25, 63).
2. Dərs vəsaiti. “İnzibati məsuliyyət”. V.Abişov. R.Nəcəfquliyev. Bakı - 2017 (səh. 71-116).

Əlavə ədəbiyyat:

1. “Polis haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı, 1999 (maddə 4,31).
2. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsi. Bakı, 2016 (maddə 21-37).
3. Dərs vəsaiti. “İnzibati məsuliyyət” (sxemlərdə). V.Abişov, A.İsmayılov, R.Nəcəfquliyev. Bakı - 2012 (səh. 50-70).

TERMINOLOJİ TAPŞIRIQ:

Sistem, növ, əşya, alət və predmet terminlərinin izahlarını lüğətlərdən dəftərə yazmaqla, cavab verməyə hazır olun.

YAZILI TAPŞIRIQ:

Tapşırıq 1.

Göstərilən təsir tədbirlərindən inzibati tənbeh olanlarını seçin. Onların digər təsir tədbirlərindən fərqi izah edin:

- inzibati cərimə;
- şiddətli töhmət;
- məcburi gətirilmə;
- nəqliyyat vasitəsini idarəetmə hüququndan məhrum etmə;
- Azərbaycan Respublikasının hüdudlarından kənara məcburi çıxartma;
- ömürlük azadlıqdan məhrum etmə;
- əmlak müsadirəsi;
- inzibati xətanın törədilməsində alət və ya inzibati xətanın bilavasitə obyektivi olmuş predmetin müsadirəsi;
- cərimə;
- ictimai işlər;
- inzibati həbs.

Qeyd: Bu məsələnin həllində Cinayət, Cinayət Prosesual və İnzibati Xətalər Məcəlləsindən, habelə “Polis haqqında” Qanundan istifadə edin.

Tapşırıq 2.

Vət. “Q” İXM-in 327-ci maddəsinin tələblərini pozmuş və

bunun nəticəsində yol-nəqliyyat hadisəsi törətmişdir. Nəticədə zərərçəkən şəxs yüngül bədən xəsarəti almışdır. Hadisəni törədən vət. “Q” yol-nəqliyyat hadisəsi yerindən yayınmışdır. Sizin fikrinizcə, vət. “Q”yə hansı inzibati tənbehlər tətbiq edilməlidir? Əgər yol nəqliyyat hadisəsi nəticəsində zərərçəkən az ağır bədən xəsarəti alsaydı, sizin cavabınız necə olardı?

Özünüoxlama sualları:

1. İnzibati tənbehlərin anlayışı və onların tətbiq edilməsinin məqsədləri.
2. İnzibati tənbehlərin tətbiq edilməsinin əsasları.
3. İnzibati tənbehlərin sistemi və növləri.
4. Polis tərəfindən tətbiq edilən inzibati tənbehlər.
5. Polis tərəfindən icra edilən inzibati tənbehlər.
6. İnzibati tənbeh tətbiq etmənin ümumi qaydaları.
7. Bir neçə inzibati xəta törədildikdə inzibati tənbeh tətbiq etmə.
8. İnzibati xəyata görə məsuliyyəti yüngülləşdirən hallar.
9. İnzibati xəyata görə məsuliyyəti ağırlaşdıran hallar.
10. İnzibati xətalər haqqında işlərin aidiyyətinin anlayışı və onun növləri.
11. İnzibati xətalər haqqında işlərin aidiyyətinin müəyyən edilməsi qaydası.

Mövzu № 12. İnzibati xətalər haqqında işlər üzrə icraatın hüquqi xarakteristikası və təmin etmə tədbirləri

Seminar məşğələsinin sualları:

1. İnzibati xətalər haqqında işlər üzrə icraatın anlayışı və vəzifələri. İnzibati xətalər haqqında işlər üzrə icraatın növləri və onların məzmunu.
2. İnzibati xətalər haqqında işlər üzrə icraatın iştirakçıları. İnzibati xətalər haqqında iş üzrə icraatda sübut etmə.
3. Fiziki şəxslər barəsində inzibati xətalər haqqında işlər üzrə icraatda tətbiq edilən təmin etmə tədbirləri və onların tətbiq edilmə

əsası.

4. Əşya və sənədlər barəsində inzibati xətalər haqqında işlər üzrə icraatda tətbiq edilən təmin etmə tədbirləri və onların tətbiq edilmə əsası.

5. Nəqliyyat vasitələri barəsində inzibati xətalər haqqında işlər üzrə icraatda tətbiq edilən təmin etmə tədbirləri və onların tətbiq edilmə əsası.

Dərs üzrə təxmini vaxt bölgüsü:

1. Giriş hissə - 5 dəq. (taqım komandirindən davamiyyətə dair raportun qəbul edilməsi, dərs jurnalında qeydiyyatın aparılması, mövzu və məşğələnin məqsədinin elan edilməsi, müəllimin giriş sözü).

2. Əsas hissə - 80 dəq.

3. Yekun hissə - 5 dəq. (məşğələyə yekun vurulması, nail olunmuş məqsədlərin səviyyəsinin müəyyən edilməsi, cavabların qiymətləndirilməsi).

METODİK GÖSTƏRİS

Məşğələnin məqsədi:

1. İnzibati xətalər haqqında işlər üzrə icraatın xüsusiyyətini və məzmununu mənimsəmək.

2. İnzibati xətalər haqqında işlər üzrə icraatın iştirakçılarının hüquq və vəzifələrini araşdırmaq və onları öyrənmək.

3. İnzibati xətalər haqqında işlərin icraatı üzrə sübut edilməli olan halları və sübutları öyrənmək.

4. İnzibati xətalər haqqında işlərin icraatını təmin etmə tədbirləri və onların tətbiq edilməsinin məqsədini öyrənmək.

5. İnzibati xətalər haqqında işlərin icraatını təmin etmək tədbirlərinin növləri, onların tətbiq edilməsinin əsası və qaydasını öyrənmək.

6. Əldə edilmiş biliklərin real şəraitə uyğun olaraq tətbiq edilməsi vərdişlərini aşılamaq.

Seminar məşğələsinə hazırlaşarkən ilk növbədə fənn üzrə 8-ci mövzunun müəllimə materiallarını bir daha təkrarlamaq lazımdır.

Seminar məşğələsinin 1-ci və 2-ci suallarını araşdırarkən aşağıda göstərilən ardıcılığa riayət edilməlidir:

– inzibati xətlər haqqında işlərin icraatının anlayışı, vəzifələri və prinsipləri ilə tanış olmaq lazımdır, sonra isə inzibati xətlər haqqında işlər üzrə icraatı rədd edən halları öyrənmək lazımdır (İXM-in 53-cü maddəsi);

– inzibati xətlər haqqında işlər üzrə icraatın növləri və onların məzmunu üzrə mühazirə dərində qanunvericiliyin təhlilinə əsaslanmaqla müəllim tərəfindən verilən izahları mühazirə qeydlərindən oxumaq lazımdır (İXM-in 102-ci, 124.1-124.2-ci maddələri, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2017-ci il 3 may tarixli 1361 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilən “Rayon (şəhər) məhkəmələrinin baxdığı inzibati xətlər haqqında işlər üzrə protokol tərtib etmək səlahiyyəti olan vəzifəli şəxslərin Siyahısı”).

İnzibati xətlər haqqında işlər üzrə icraatın iştirakçıları və sübut etmə sualını öyrənərkən ilk olaraq bu subyektlərin təsnifat meyarlarına diqqət yetirilməlidir (icraatı həyata keçirməyə səlahiyyəti olan orqanlar (vəzifəli şəxslər), işdə şəxsi marağı olan subyektlər və s.). Bu sualda barəsində inzibati xəta haqqında iş üzrə icraat aparılan şəxsin və zərərçəkmiş şəxsin hüquq və vəzifələri (İXM-in 61-ci və 62-ci maddəsi) öyrənilməlidir. İnzibati xətlər haqqında işlərin icraatı üzrə sübut edilməli olan halları, o cümlədən sübutların anlayışını, növlərini və onların qiymətləndirilməsini açıqlayan İXM-in müvafiq maddələrinin əsas hissələrinin öyrənilməsi zəruridir.

Seminar məşğələsinin 3-cü sualı üzrə hazırlaşarkən inzibati xətlər haqqında işlər üzrə icraatın təmin etmə tədbirlərinin anlayışı, mahiyyəti və tətbiq edilməsinin məqsədi ilə tanış olmaq lazımdır. Bunun üçün mövzu üzrə mühazirə konspektlərini bir daha təkrarlamaq, habelə İXM-in 86-cı maddəsini əzbərləmək tövsiyə edilir. İnzibati xətlər haqqında işlərin icraatını təmin etmə tədbirlərinin sistemine (fiziki şəxslər barəsində tətbiq edilən tədbirlər, əşyalar və sənədlər barəsində tətbiq edilən tədbirlər, nəqliyyat vasitələri barəsində tətbiq edilən tədbirlər) və onların növ-

lərinə diqqət yetirmək lazımdır. Bununla yanaşı, inzibati xətlər haqqında işlərin icraatında fiziki şəxslər barəsində tətbiq edilən təmin etmə tədbirləri, onların tətbiq edilməsinin əsası, qaydası və prosessual rəsmiləşdirilməsinə xüsusi diqqət yetirmək lazımdır.

Seminar məşğələsinin 4-cü sualı üzrə hazırlaşarkən inzibati xətlər haqqında işlərin icraatında əşya və sənədlər barəsində tətbiq edilən təmin etmə tədbirlərinin, onların tətbiq edilməsinin əsası və qaydasını öyrənmək lazımdır. Bunun üçün İXM-in müvafiq maddələrini bir daha oxuyub, öyrənmək lazımdır.

Seminar məşğələsinin 5-ci sualı üzrə hazırlaşarkən inzibati xətlər haqqında işlərin icraatında nəqliyyat vasitələri barəsində tətbiq edilən təmin etmə tədbirlərinin növlərini, onların tətbiq edilməsinin əsasını və qaydasını İXM-in müvafiq maddələrinə əsasən öyrənmək lazımdır.

Məşğələnin suallarına cavablar hazırlayarkən inzibati xətlər haqqında işlərin icraatını təmin etmə tədbirlərinin tətbiq edilməsi zamanı insan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi yönündə hüquqi tənzimləməyə diqqət yetirilməlidir. Bu zaman İXM-in 6-cı maddəsinin təkrar olunması tövsiyə edilir.

Əsas ədəbiyyat:

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. “Hüquq Yayın Evi”, Bakı, 2016 (maddə 60-62,71).
2. Dərs vəsaiti. “İnzibati məsuliyyət”. V.Abişov. R.Nəcəfquliyev. Bakı - 2017 (səh. 117-150).

Əlavə ədəbiyyat:

1. “Polis haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı, 1999 (maddə 14,16-18).
2. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsi. Bakı, 2016 (maddə 53-85).
3. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2017-ci il 3 may tarixli 1361 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilən “Rayon (şəhər) məhkəmələrinin baxdığı inzibati xətlər haqqında işlər üzrə

Tapşırıq 3.

İXM və CPM-dən istifadə etməklə, inzibati xətlər haqqında işlərin icraatını təmin etmə tədbirləri ilə qətimkan tədbirləri sırasından xüsusi subyektə aid olanını qeyd edin və şifahi izah etməyə hazır olun.

Tapşırıq 4.

Bakı-Qazax yolunun 190-cı kilometrində BMV-525 markalı “99 FX 797” dövlət qeydiyyat nişanlı nəqliyyat vasitəsinin sürücüsü yolda müəyyən edilmiş hərəkət sürətinin 30-60 km/saat həddində aşmasına görə YPX inspektoru tərəfindən saxlanılmışdır. Sürücü “Q” Gəncə şəhərinə getdiyini və avtomaşının baqajında olan yükün tez xarab ola bilən ərzaq məhsulları olduğundan tələsdiyini bildirmişdir. Saxlanılan nəqliyyat vasitəsinin baqajında olan yükün ağırlığından nəqliyyat vasitəsinin arxa hissəsinin çox aşağı yatmasını nəzərə alaraq, YPX inspektoru nəqliyyat vasitəsinə baxış keçirmək qərarına gəlmişdirlər. Vəziyyəti belə görən sürücü “Q” avtomaşını “avtomatik qapanma sistemi” vasitəsi ilə bağlamış və nəqliyyat vasitəsinə baxışın keçirilməsinə qəti etirazını bildirmişdir. YPX inspektoru nəqliyyat vasitəsinə baxışın keçirilməsi üçün şəraitin yaradılmasını tələb etmiş, əks-halda nəqliyyat vasitəsinə baxışın məcburi qaydada keçiriləcəyi bildirilmişdir. YPX inspektorlarının hərəkətləri qanunauyğundurmu? Nəqliyyat vasitəsinə baxışın keçirilməsinin əsası və qaydasını göstərin.

Özünüoxlama sualları:

1. İnzibati xətlər haqqında işlər üzrə icraatın anlayışı və vəzifələri. İnzibati xətlər haqqında işlər üzrə icraatı istisna edən hallar.
2. İnzibati xətlər haqqında işlər üzrə icraat zamanı prokuror nəzarəti.
3. İnzibati xətlər haqqında işlər üzrə icraatın iştirakçılar. İnzibati xətlər haqqında işlər üzrə məsrəflər.
4. Vəkilin və qanuni nümayəndənin iştirakının məcburiliyi.
5. Şahid kimi sorğu-sual edilə bilməyən şəxslər.

6. İnzibati xətlər haqqında işlər üzrə icraatda iştirakı rədd edilən şəxslərə etiraz etmə.

7. İnzibati xətlər haqqında işlər üzrə sübutlar, onların növləri və icraat üzrə sübut edilməli olan hallar.

8. İnzibati xətlər haqqında işlərin icraatını təmin etmə tədbirlərinin anlayışı və onların tətbiq edilməsi məqsədləri.

9. İnzibati xətlər haqqında işlərin icraatda fiziki şəxslər barəsində tətbiq edilən təmin etmə tədbirləri.

10. İnzibati xətlər haqqında işlərin icraatda əşya və sənədlər barəsində tətbiq edilən təmin etmə tədbirləri.

11. İnzibati xətlər haqqında işlərin icraatda nəqliyyat vasitələri barəsində tətbiq edilən təmin etmə tədbirləri.

12. Gətirilmə-inzibati xətlər haqqında işlərin icraatını təmin etmə tədbiri kimi.

13. İnzibati qaydada tutma - inzibati xətlər haqqında işlərin icraatını təmin etmə tədbiri kimi.

Mövzu № 13. İnzibati xətlər haqqında işlər üzrə icraatın mərhələləri

Seminar məşğələsinin sualları:

1. İnzibati xətlər haqqında iş üzrə icraatın mərhələsi anlayışı və icraatın mərhələləri.

2. İnzibati xətlər haqqında işlər üzrə icraata başlama mərhələsinin anlayışı və məzmunu.

3. İnzibati xətlər haqqında işlərə baxılması mərhələsinin anlayışı və məzmunu.

4. İnzibati xətlər haqqında işlər üzrə qərarların yenidən baxılması və işlər üzrə qəbul edilən qərarların icrası mərhələsinin anlayışı və onların məzmunu.

Dərs üzrə təxmini vaxt bölgüsü:

1. Giriş hissə - 5 dəq. (taqım komandirindən davamiyyətə dair raportun qəbul edilməsi, dərs jurnalında qeydiyyatın aparılması,

mövzu və məşğələnin məqsədinin elan edilməsi, müəllimin giriş sözü).

2. Əsas hissə - 80 dəq.

3. Yekun hissə - 5 dəq. (məşğələyə yekun vurulması, nail olunmuş məqsədlərin səviyyəsinin müəyyən edilməsi, cavabların qiymətləndirilməsi).

Əsas ədəbiyyat:

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. “Hüquq Yayın Evi”, Bakı, 2017 (maddə 60).

2. Dərs vəsaiti. “İnzibati məsuliyyət”. V.Abişov. R.Nəcəfquliyev. Bakı - 2017 (səh. 172-201).

3. Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyinin 28 may 2020-ci il tarixli Q13-001-20 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilən “Xırda talama inzibati xətası üzrə icraatın aparılması işinin təşkilinə dair Təlimat” (maddə 3).

Əlavə ədəbiyyat:

1. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsi. Bakı, 2016 (maddə 99-117,126,128-148).

2. Dərs vəsaiti. “İnzibati məsuliyyət” (sxemlərdə). V.Abişov, A.İsmayılov, R.Nəcəfquliyev. Bakı - 2012 (səh. 118-179).

METODİK GÖSTƏRİŞLƏR:

Məşğələnin məqsədi:

1. İnzibati xətalər haqqında işlər üzrə icraatın quruluşu (həyata keçirilmə sxemi) barədə təsəvvür əldə etmək.

2. İnzibati xətalər haqqında işlər üzrə icraatın mərhələləri və onların məzmunu barədə biliklər əldə etmək və onları mənimsəmək.

3. Gələcək fəaliyyətdə inzibati xətalər haqqında işlərin icraatında yaranan problemlərin hüquqi nizamlanması üzrə biliklər əldə etmək və onları möhkəmləndirmək.

Seminar məşğələsinə çıxarılmış suallar üzrə hazırlaşarkən ilk növbədə Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsinin

IV və V bölmələrinə xüsusi diqqət yetirmək lazımdır. Bununla yanaşı, icraat mərhələlərinin sistemini araşdırarkən İXM ilə müəyyən edilən ardıcılığa riayət edilməsi vacibdir:

- inzibati xətlər haqqında işlər üzrə icraata başlama mərhələsi;
- inzibati xətlər haqqında işlərə baxılma mərhələsi;
- inzibati xətlər haqqında işlər üzrə qərarların yenidən

baxılması mərhələsi;

- inzibati xətlər haqqında işlər üzrə qərarların icrası mərhələsi.

İcraatın hər bir mərhələsində yerinə yetirilməli olan hərəkətlərin dairəsini, onların yerinə yetirilməsinin əsası və qaydasını, onların hansı ardıcılıqla yerinə yetirilməsini, icraat prosesində yerinə yetirilən hərəkətlərin icraatın hansı mərhələsinə və ya etapına aid olmasını müəyyən etmək lazımdır.

Bu baxımdan seminar məşğələsinə hazırlaşarkən inzibati xəta haqqında iş üzrə icraatın mərhələlərinə dair İXM-də olan 99-117, 126-148-ci maddələri diqqətlə oxumaq tövsiyə edilir. Zərurətdən asılı olaraq, həmin maddələrdən daha vacib hesab ediləni olarsa, kursantlar tərəfindən müvafiq konspektləşdirmə aparılması məqsəduşudur. Eyni zamanda icraatın hər bir mərhələsini yekunlaşdıran rəsmi inzibati-prosessual sənədlərin növlərinə və onların tərtib edilməsi qaydalarına diqqət yetirmək lazımdır.

TERMINOLOJİ TAPŞIRIQ:

Etap, mərhələ, icraat terminlərinin izahlarını lüğətdən dəftərinizə yazmaqla, cavab verməyə hazır olun.

YAZILI TAPŞIRIQ:

Tapşırıq 1.

Rayon prokuroru yoxlama zamanı müəyyən etmişdir ki, polis orqanının rəisi vət. “M”-i xırda talama törətdiyinə görə cərimə etmişdir. Vət. “M”-in 16 yaşı inzibati xəta törədilən gün deyil, növbəti gündə aidıyyəti protokol tərtib edilərkən tamam olmuşdur. Məsələ ilə əlaqədar qanunvericiliyə əsaslanmaqla, mövqeyinizi formalaşdırın.

Tapşırıq 2.

Orta məktəbin XI sinif şagirdi “A” kompüter biliklərindən istifadə etməklə müvafiq icazə olmadan ölkədə internet provayder xidmətləri göstərən “D” şirkətinin sistem şəbəkəsinə qoşularaq bir sıra məlumatları əldə etmişdir. Zərərçəkən tərəf qismində “D” şirkəti bu barədə ərazi polis orqanına müraciət etmişdir. Aparılan araşdırma nəticəsində XI sinif şagirdi “A” barəsində inzibati xəta haqqında protokol tərtib edilmişdir. Bütün materiallar inzibati tənbehətnə haqqında qərar qəbul edilməsi məqsədilə rayon (şəhər) məhkəməsinə göndərilmişdir.

Polis orqanının hərəkəti qanunauyğundurmu?

Hakim hansı qərarı qəbul etməlidir?

Mövqeyinizi qanunvericiliyə əsaslanmaqla, formalaşdırın.

Tapşırıq 3.

Bakı şəhər Xəzər rayonunun “Türkan” qəsəbə bələdiyyəsi ərazisində mal-qara otarmağa görə aidiyyəti sakinlərin inzibati cərimə edilməsinə dair qərar qəbul etmişdir.

Yaranmış vəziyyəti qiymətləndirin. Cavabınızı qanunvericilik baxımından əsaslandırın.

Özünüyoxlama sualları:

1. İnzibati xətlər üzrə icraatın mərhələsi anlayışı və icraatın sistemi.
2. İnzibati xətlər haqqında işlər üzrə icraata başlama mərhələsinin anlayışı və məzmunu.
3. İnzibati xətlər haqqında işlər üzrə icraata başlamağa səbəblər və əsas.
4. İnzibati xəta haqqında protokol və onun məzmunu.
5. İnzibati xəta haqqında protokolun tərtib edilməsi müddətləri və protokolun tərtib edilmədiyi hallar.
6. İnzibati xəta haqqında iş üzrə icraatın dayandırılması və icraata xitam verilməsi halları.
7. İnzibati xətlər haqqında işlərə baxılması mərhələsinin anlayışı və məzmunu.

8. İnzibati xəta haqqında işin baxılması yeri və müddətləri.
9. İnzibati xətalər haqqında işlərə baxılarkən çıxarılan qərar (qərardad).
10. İnzibati xətalər haqqında işlər üzrə qərarların yenidən baxılması mərhələsinin anlayışı.
11. İnzibati xətalər haqqında işlər üzrə qərardan şikayət və ya protest verilməsi.
12. Qərardan şikayət və ya protest vermə müddətləri, şikayətin və ya protestin baxılması müddətləri.
13. İnzibati xətalər haqqında işlər üzrə qərarların icrası mərhələsinin anlayışı.
14. İnzibati tənbeh tətbiq etmə haqqında qərarın icrasının dayandırılması və icrasına xitam verilməsi.

Mövzu № 14. Sağlamlıq əleyhinə və narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsi ilə əlaqədar inzibati xətalara görə inzibati məsuliyyət

Təcrübə məşğələsinin keçirilməsi üçün vaxt bölgüsü:

1. Giriş hissə - 7 dəq. (raportun qəbul edilməsi, dərs jurnalı üzrə davamiyyətin yoxlanılması, mövzunun və məşğələnin məqsədinin elan edilməsi, müəllimin giriş sözü).
2. **Mövzu üzrə inzibati xəta tərkiblərinin soruşulması - 20 dəq.**
3. Tapşırıqların müzakirəsi və yoxlanılması - 55 dəq.
4. Yekun hissə - 8 dəq. (təcrübə məşğələsinə yekun vurulması, nail olunmuş məqsədlərin müəyyən edilməsi, cavabların təhlili və qiymətləndirilməsi).

METODİK GÖSTƏRİŞLƏR:

Təcrübə məşğələsinin məqsədi:

1. Sağlamlıq əleyhinə və narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsi ilə əlaqədar inzibati xətalər haqqında kursantlarda tam təsəvvür yaratmaq.
2. Kursantlara sağlamlıq əleyhinə və narkotiklərin qanunsuz

dövriyyəsi ilə əlaqədar inzibati xətalərin təhlil edilməsi vərdişlərini aşılamaq.

3. Kursantlara sağlamlıq əleyhinə və narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsi ilə əlaqədar inzibati xətalər haqqında işlərə baxmaq səlahiyyəti olan orqanların (vəzifəli şəxslərin) dairəsini müəyyən edən normativ hüquqi aktlarla işləmə vərdişlərini aşılamaq.

Tapşırıqları həll etməzdən əvvəl fənn üzrə 11 nömrəli mövzunun materiallarını bir daha təkrar etmək məqsəduyğundur. Bu zaman inzibati xətanın tərkibini yenidən təkrar etmək tövsiyə edilir.

Verilmiş hər bir tapşırığı həll edərkən onda əks olunan vəziyyəti diqqətlə öyrənmək və əməlin qəsd etdiyi obyekt müəyyən etmək lazımdır. Bu da İnzibati Xətalər Məcəlləsində rəhbər tutulacaq normanın asanlıqla tapılmasına kömək edəcəkdir. Həll edilən məsələ üzrə qeyd edilən əməldə hər hansı bir inzibati xətanın tərkibi mövcuddursa, həmin əməlin İXM-ə istinad edərək qiymətləndirilməsi tələb edilir. Belə ki, təcrübə fəaliyyətində inzibati xəta haqqında icraat zamanı vəzifəli şəxslərin etdiyi əsas hərəkətlər məhz bunlardan ibarətdir.

İnzibati xətalər haqqında işlərin aidiyyətliyi məsələsini həll edərkən İXM-in 40-43-cü maddələri, “Azərbaycan Respublikası İnzibati Xətalər Məcəlləsinin təsdiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 29 dekabr 2015-ci il tarixli 96-VQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 15 fevral 2016-cı il tarixli Fərmanı, həmçinin Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 23 fevral 2017-ci il tarixli fərmanı ilə təsdiq edilmiş “İnzibati xətalər haqqında işlərə baxmağa səlahiyyəti olan vəzifəli şəxslərin siyahı”-sı ilə tanış olmaq tövsiyə edilir.

İstənilən inzibati xəta haqqında işin aidiyyətliyi müəyyən edilərkən ilk olaraq İXM-in 41 və 43-cü maddələri nəzərdən keçirilməlidir. Əgər həmin inzibati xəta bu maddələrdə öz əksini tapıbsa, deməli bu növ inzibati xəta haqqında işə həmin qurumlar (*Yetkinlik yaşına çatmayanların işləri və hüquqlarının müdafiəsi üzrə komissiyalar və ya (rayon (şəhər) məhkəmələri)*) baxır. Əks halda isə həmin inzibati xətanı (xətaləri) Azərbaycan Respublikası Prezi-

dentinin 15 fevral 2016-cı il tarixli Fərmanının müvafiq bəndində (bəndlərində) axtarmaq lazımdır.

Nəzərə almaq lazımdır ki, törədilən inzibati xəta həm İXM-in 43-cü maddəsində, həm də Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq Fərmanının bəndlərində əksini tapa bilər. Belə halda inzibati tənbehlərin tətbiq edilməsinin ümumi qaydalarına və tətbiq ediləcək sanksiyanın xüsusiyyətlərinə diqqət yetirmək lazımdır. Bu səbəbdən də təcrübə məşğələsinə hazırlaşarkən 12-ci mövzunun konspektlərinin təkrarlanması mütləqdir.

Tapşırıqların həlli tam (detallaşdırılmalı) və əsaslandırılmış şəkildə yazılı olaraq dəftərdə göstərilməlidir. Nəzərə alınması vacibdir ki, kursantlar təcrübə dərində özlərini gələcək xidməti vəzifələrinin icrası üçün tələb edilən səviyyədə və şəraitdə hiss etməlidirlər.

Təcrübə məşğələsinin aparılma metodu – seçmə üsulla təhsil alanların bir qismindən mövzu üzrə inzibati xəta tərkibləri (özünüyoxlama sualları formasında) soruşulur, yazılı tapşırıqlar yoxlanılır və (və ya) fikir mübadiləsi aparılır.

Təcrübə məşğələsində istifadə edilən vəsaitlər - fənn üzrə dəf-tərlər, sxemlər albomu, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, *Inzibati Xətalər Məcəlləsi*, “Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının dövriyyəsi haqqında” və “Məişət zorakılığının qarşısının alınması haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunları.

Təcrübə məşğələsinin aparılma qaydası - dərsin əvvəlində təşkilati-təminat məsələlərinin təmin edilməsi səviyyəsini yoxladıqdan sonra, müəllim giriş sözündə məşğələnin məqsədini elan edir.

Sonra kursantlar tərəfindən sərbəst hazırlıq zamanı həll edilən tapşırıqların təhlilinə keçir.

Dərsin sonunda müəllim təcrübə məşğələsinə yekun vurur, nail olunmuş məqsədin səviyyəsini müəyyən edir, cavabları təhlil edir və qiymətləndirir. Müəllim dərində zəif iştirak edən təhsil alanlara təcrübə məşğələsinin məqsədinə nail olunması üçün əlavə

tapşırıqlar verir. O, müzakirə edilən məsələlərə dair kafedranın formalaşan mövqeyini qeyd edir və məşğələyə yekun vurur.

Əsas ədəbiyyat:

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. “Hüquq Yayın Evi”, Bakı, 2017 (maddə 7; 63, 109).
2. Dərs vəsaiti. “İnzibati məsuliyyət”. V.Abişov. R.Nəcəfquliyev. Bakı - 2017 (səh. 202-216).

Əlavə ədəbiyyat:

1. “Polis haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı, 1999 (maddə 4,31).
2. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsi. Bakı, 2016 (maddə 157-161; 206-209).
3. Dərs vəsaiti. “İnzibati məsuliyyət” (sxemlərdə). V. Abişov, A. İsmayılov, R.Nəcəfquliyev. Bakı - 2012 (səh. 180-190).

TƏCRÜBƏ MƏŞĞƏLƏSİNƏ ÇIXARILAN YAZILI TAPŞIRIQLAR:

Tapşırıq 1.

İXM-in 157-ci maddəsi ilə nəzərdə tutulan “Döymə” ki-mi inzibati xətanın hüquqi xarakteristikasını (obyekt, obyektiv tərəf, subyekt, subyektiv tərəf) araşdırıb qeyd edin.

Tapşırıq 2.

Vət. “M” ərazi polis orqanına müraciət etmişdir ki, əri tez-tez ona əsəbiləşərək fiziki ağrılar yetirir. Baş verən hadisəni hüquqi cəhətdən qiymətləndirin.

Tapşırıq 3.

Məktəbdən evə qayıdan 7-ci sinif şagirdi “T” ağlayaraq valideyninə deyir ki, yolda böyük sinif uşaqları əllərindəki otu onun qolunun və ayağının açıq hissələrinə bir neçə dəfə sürtmüşlər. Bundan sonra onun halı pisləşib. Valideyn uşağı həkimə apararkən məlum olur ki, həmin izlər gicikənindir. Baş verən hadisəni hüquqi cəhətdən qiymətləndirin.

Tapşırıq 4.

İXM-in 158-ci maddəsi ilə nəzərdə tutulan “Məişət zorakılığının qarşısının alınması haqqında qanunvericiliyin pozulması” kimi inzibati xətanın hüquqi xarakteristikasını (obyekt, obyektiv tərəf, subyekt, subyektiv tərəf) araşdırıb qeyd edin.

Tapşırıq 5.

İXM-in 206-cı maddəsi ilə nəzərdə tutulan “Qanunsuz olaraq narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin istehlakı, satış məqsədi olmadan şəxsi istehlak miqdarında hazırlanması, əldə edilməsi, saxlanması, daşınması və ya göndərilməsi” kimi inzibati xətanın hüquqi xarakteristikasını (obyekt, obyektiv tərəf, subyekt, subyektiv tərəf) araşdırıb qeyd edin.

Tapşırıq 6.

İXM-in 208-ci maddəsi ilə nəzərdə tutulan “Satış məqsədi

olmadan tərkibində narkotik maddələr olan bitkilərin şəxsi istehlak miqdarında kultivasiyası” kimi inzibati xətanın hüquqi xarakteristikasını (obyekt, obyektiv tərəf, subyekt, subyektiv tərəf) araşdırıb qeyd edin.

Tapşırıq 7.

Sakinlər ərazi polis orqanına müraciət edirlər ki, sutkanın qaranlıq vaxtlarında binanın liftləri müxtəlif mərtəbələrdə təqribən 10 dəqiqə dayandırılırlar. Polis sahə rəisi faktı araşdırarkən binaların birinin liftinin həmin müddətdə kiminsə tərəfindən dayandırıldığına şahidi oldu. O, müəyyən müddətdən sonra gördü ki, iki nəfər sərxoş vəziyyətdə həmin liftlə 1-ci mərtəbədə düşdülər. Polis sahə rəisi hadisə yerinə PPX naryadlarını çağırır və həmin şəxslərin polis bölməsinə aparılması haqqında təlimat verir. Liftə baxdıqda yerdə bir ədəd içərisi qana oxşar maye qalığı olan şpris aşkar edilir.

Polis sahə rəisinin qanunvericiliyə uyğun etməli olduğu hərəkətləri sadalayın. Sizin fikrinizcə, liftdən düşən şəxslərin əməllərində inzibati xəta tərkibi varmı? Mövqeyinizi qanunvericiliyə əsasən formalaşdırın.

Tapşırıq 8.

“Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının dövriyyəsi haqqında” qanundan (maddə 21) istifadə etməklə, narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin şəxsi istehlak miqdarına aydınlıq gətirin.

Tapşırıq 9.

“Asetilə edilən tiryək”, “Etilmorfin”, “Amfetamin”, “Heroin”, “Fentanil”, “Barbital”, “Həşiş” və “Etinamat” nə sayılır? Cavabınız qanunvericilik baxımından əsaslandırın.

Tapşırıq 10.

“Kokain kolu” və “Kat” nə sayılır? Cavabınız qanunvericilik baxımından əsaslandırın.

Özünüoxlama sualları:

1. “Döymə” inzibati xətasının tərkibi.
2. “Məişət zorakılığının qarşısının alınması haqqında qanunvericiliyin pozulması” inzibati xətasının tərkibi.
3. “Qanunsuz olaraq narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin istehlakı, satış məqsədi olmadan şəxsi istehlak miqdarında hazırlanması, əldə edilməsi, saxlanması, daşınması və ya göndərilməsi” inzibati xətasının tərkibi.
4. “Narkotik vasitələrin və ya psixotrop maddələrin qanunsuz hazırlanmasında və emalında istifadə etmək məqsədi ilə prekursorların hazırlanması, əldə edilməsi, saxlanması, göndərilməsi və ya daşınması” inzibati xətasının tərkibi.
5. “Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin istehlakı və ya daşınması hallarının, həmçinin belə istehlak nəticəsində yaranmış sərxoşluq vəziyyətinin müəyyən edilməsi məqsədi ilə keçirilən tibbi müayinədən boyun qaçırmaq” inzibati xətasının tərkibi.
6. “Qanunsuz olaraq tərkibində narkotik maddələr olan bitkilərin az miqdarda kultivasiyası” inzibati xətasının tərkibi.
7. “Tərkibində narkotik maddələr olan yabarı bitkilərin məhv edilməsi üzrə tədbirlər görülməməsi” inzibati xətasının tərkibi.

Mövzu № 15. Mülkiyyət və təbiətdən istifadə qaydaları əleyhinə olan inzibati xətalara görə inzibati məsuliyyət

Təcrübə məşğələsinin keçirilməsi üçün vaxt bölgüsü:

1. Giriş hissə - 7 dəq. (raportun qəbul edilməsi, dərs jurnalı üzrə davamiyyətin yoxlanılması, mövzunun və məşğələnin məqsədinin elan edilməsi, müəllimin giriş sözü).

2. Mövzu üzrə inzibati xəta tərkiblərinin soruşulması - 20 dəq.

3. Tapşırıqların müzakirəsi və yoxlanılması - 55 dəq.

4. Yekun hissə - 8 dəq. (təcrübə məşğələsinə yekun vurulması, nail olunmuş məqsədlərin müəyyən edilməsi, cavabların təhlili və qiymətləndirilməsi).

METODİK GÖSTƏRİŞLƏR:

Təcrübə məşğələsinin məqsədi:

1. Mülkiyyət və təbiətdən istifadə qaydaları əleyhinə olan inzibati xətlər haqqında kursantlarda tam təsəvvür yaratmaq.

2. Kursantlara mülkiyyət və təbiətdən istifadə qaydaları əleyhinə olan inzibati xətlərin təhlil edilməsi vərdişlərini aşılamaq.

3. Kursantlara mülkiyyət və təbiətdən istifadə qaydaları əleyhinə olan inzibati xətlər haqqında işlərə baxmaq səlahiyyəti olan orqanların (vəzifəli şəxslərin) dairəsini müəyyən edən normativ hüquqi aktlarla işləmə vərdişlərini aşılamaq.

Tapşırıqları həll etməzdən əvvəl fənn üzrə 11 nömrəli mövzunun materiallarını bir daha təkrar etmək məqsədəuyğundur. Bu zaman inzibati xətinin tərkibini yenidən təkrar etmək tövsiyə edilir.

Verilmiş hər bir tapşırığı həll edərkən onda əks olunan vəziyyəti diqqətlə öyrənmək və əməlin qəsd etdiyi obyektə müəyyən etmək lazımdır. Bu da İnzibati Xətlər Məcəlləsində rəhbər tutulacaq normanın asanlıqla tapılmasına kömək edəcəkdir. Həll edilən məsələ üzrə qeyd edilən əməldə hər hansı bir inzibati xətinin tərkibi mövcuddursa, həmin əməlin İXM-ə istinad edərək qiymətləndirilməsi tələb edilir. Belə ki, təcrübə fəaliyyətində inzibati xəta haqqında icraat zamanı vəzifəli şəxslərin etdiyi əsas hərəkətlər məhz bunlardan ibarətdir.

İnzibati xətlər haqqında işlərin aidiyyətliyi məsələsini həll edərkən İXM-in 40-43-cü maddələri, “Azərbaycan Respublikası İnzibati Xətlər Məcəlləsinin təsdiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 29 dekabr 2015-ci il tarixli 96-VQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 15 fevral 2016-cı il tarixli Fərmanı, həmçinin Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 23 fevral 2017-ci il tarixli fərmanı ilə təsdiq edilmiş “İnzibati xətlər haqqında işlərə baxmağa səlahiyyəti olan vəzifəli şəxslərin siyahı”-sı ilə tanış olmaq tövsiyə edilir.

İstənilən inzibati xəta haqqında işin aidiyyətliyi müəyyən edilərkən ilk olaraq İXM-in 4 və 43-cü maddələri nəzərdən keçirilməlidir. Əgər həmin inzibati xəta bu maddələrdə öz əksini tapıbsa,

deməli bu növ inzibati xəta haqqında işə həmin qurumlar (*Yetkinlik yaşına çatmayanların işləri və hüquqlarının müdafiəsi üzrə komissiyalar və ya (rayon (şəhər) məhkəmələri*) baxır. Əks halda işə həmin inzibati xətanı (xətaları) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 15 fevral 2016-cı il tarixli Fərmanının müvafiq bəndində (bəndlərində) axtarmaq lazımdır.

Nəzərə almaq lazımdır ki, törədilən inzibati xəta həm İXM-in 43-cü maddəsində, həm də Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq Fərmanının bəndlərində əksini tapa bilər. Belə halda inzibati tənbehlərin tətbiq edilməsinin ümumi qaydalarına və tətbiq ediləcək sanksiyanın xüsusiyyətlərinə diqqət yetirmək lazımdır. Bu səbəbdən də təcrübə məşğələsinə hazırlaşarkən 3-cü mövzunun konspektlərinin təkrarlanması mütləqdir.

Tapşırıqların həlli tam (detallaşdırılmalı) və əsaslandırılmış şəkildə yazılı olaraq dəftərdə göstərilməlidir. Nəzərə alınması vacibdir ki, kursantlar təcrübə dərslərində özlərini gələcək xidməti vəzifələrinin icrası üçün tələb edilən səviyyədə və şərtdə hiss etməlidirlər.

Təcrübə məşğələsinin aparılma metodu – seçmə üsulla təhsil alanların bir qismindən mövzu üzrə inzibati xəta tərkibləri (özünüyoxlama sualları formasında) soruşulur, yazılı tapşırıqlar yoxlanılır və (və ya) fikir mübadiləsi aparılır.

Təcrübə məşğələsində istifadə edilən vəsaitlər - fənn üzrə dəftərlər, sxemlər albomu, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, “Ovçuluq haqqında”, “Balıqçılıq haqqında” qanun, İnzibati Xətalər Məcəlləsi və Mülki Məcəllə.

Təcrübə məşğələsinin aparılma qaydası - dərslərin əvvəlində təşkilati-təminat məsələlərinin təmin edilməsi səviyyəsini yoxladıqdan sonra, müəllim giriş sözündə məşğələnin məqsədini elan edir.

Sonra kursantlar tərəfindən sərbəst hazırlıq zamanı həll edilən tapşırıqların müzakirəsi başlanılır.

Dərslərin sonunda müəllim təcrübə məşğələsinə yekun vurur, nail olunmuş məqsədin səviyyəsini müəyyən edir, cavabları təhlil

edir və qiymətləndirir. Müəllim dərstdə zəif iştirak edən təhsil alanlara təcrübə məşğələsinin məqsədinə nail olunması üçün əlavə tapşırıqlar verir. O, müzakirə edilən məsələlərə dair kafedranın formalaşan mövqeyini qeyd edir və məşğələyə yekun vurur.

Əsas ədəbiyyat:

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. “Hüquq Yayın Evi”, Bakı, 2017 (maddə 7; 63, 109).
2. Dərs vəsaiti. “İnzibati məsuliyyət”. V.Abişov, R.Nəcəfquliyev. Bakı - 2017 (səh. 217-241).

Əlavə ədəbiyyat:

1. “Polis haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı, 1999 (maddə 4,31).
2. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsi. Bakı, 2016 (maddə 227; 232-1; 266; 272; 274).
3. Dərs vəsaiti. “İnzibati məsuliyyət” (sxemlərdə). V. Abişov, A. İsmayılov, R. Nəcəfquliyev. Bakı - 2012 (səh. 191-207).

TƏCRÜBƏ MƏŞĞƏLƏSİNƏ ÇIXARILAN YAZILI TAPŞIRIQLAR:

Tapşırıq 1. İXM-in 227-ci maddəsi ilə nəzərdə tutulan “Xırda talama” kimi inzibati xətanın hüquqi xarakteristikasını (obyekt, obyektiv tərəf, subyekt, subyektiv tərəf) araşdırıb, qeyd edin.

Tapşırıq 2. Sumqayıt şəhəri ərazisində “qəsəbə” deyilən yaşayış sahəsində iki nəfər şəxs tərəfindən başqasına məxsus olan 34 cüt rezin əlcək və 6 qutu qaynaq çubuğu (elektrod) oğurlanmışdır. Həmin əlcəklərin bir cütünün pərakəndə satış qiyməti 2 manat, qaynaq çubuğunun bir qutusunun qiyməti isə 4 manatdır. Baş verən hadisəni qanunvericilik baxımından izah edin.

Tapşırıq 3.

Vət. “F” qonşusu ilə söhbətində bildirmişdir ki, o, kart vasitəsilə fala baxır. Əgər məsləhət bildiyi yaxın adam olarsa, 50 manata onun falına baxa bilər.

Baş verən hadisəni qanunvericilik baxımından qiymətləndirin.

Tapşırıq 4.

Yoxlama zamanı məlum olmuşdur ki, rayon icra hakimiyyətinin inzibati binasının zirzəmisində üçün nəzərdə tutulan yanğınsöndürmə balonu yoxdur. Aparılan araşdırma ilə müəyyən edilmişdir ki, təsərrüfat şöbəsinin müdiri iki il qabaq onu yaxın dostu olan bir şəxsə istifadə üçün vermişdir.

Baş verən hadisəni qanunvericilik baxımından qiymətləndirin.

Tapşırıq 5.

“102”-yə zəng edən şəxs bildirmişdir ki, onun qonşusu qəsəbə icra nümayəndəliyində işləyir. Həmin şəxs hər ayın axırında xidməti nəqliyyat vasitəsi üçün ayrılan yanacaq (Aİ-92 markalı) limitini (30 litrə) digər qonşulara satır.

Baş verən hadisəni qanunvericilik baxımından izah edin və əməli hüquqi cəhətdən qiymətləndirin.

Tapşırıq 6.

İXM-in 272-ci maddəsi ilə nəzərdə tutulan “Balıq və digər su bioresurslarının mühafizəsi və ov qaydalarının pozulması” kimi inzibati xətanın hüquqi xarakteristikasını qeyd edin.

Tapşırıq 7.

Qaradağ rayonunun dənizkənarı sahilində qadağan edilən yerdə və qadağan olunan müddətdə ov edən vət. “T” polis sahə rəisi tərəfindən saxlanılaraq, polis bölməsinə dəvət edilmişdir.

Baş verən hadisəni qanunvericilik baxımından qiymətləndirin. Polis sahə rəisinin hərəkətlərini qanunvericiliyə görə izah edin. İnzibati xəta haqqında icraata dair aidiyyətliyi müəyyən edin.

Tapşırıq 8.

Vət. “B” tanışından əldə etdiyi futbol meydançasında qapı üçün istifadə edilən toru üst-üstə on qat etməklə, dənizin sahilində balıq tutmaq üçün gecə vaxtı quraşdırır. Səhər həmin tora düşən balıqları yığarkən polis əməkdaşları ona yaxınlaşıb, nə etdiyini

soruşurlar. O, cavabında qeyd edir ki, yiyəsiz toru görüb, oradakı balıqları götürür.

Baş verən hadisəni qanunvericilik baxımından izah edin və əməli hüquqi cəhətdən qiymətləndirin.

Tapşırıq 9.

Vət. “L”-ə ov mövsümündə balıq ehtiyatlarının mühafizə qaydalarını pozmasına görə Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi əməkdaşları tərəfindən İXM-in 272.1-ci maddəsi ilə inzibati xəta haqqında protokol tərtib edilmişdir. Aidiyyəti icraatda vət. “L” bildirmişdir ki, onun əsas dolanacaq mənbəyi ovçuluqdur və başqa heç bir yerdə işləmir. İnzibati xəta haqqında icraatın yekununda təqsirkar şəxs barəsində inzibati xətanın törədilməsində alət və ya inzibati xətanın bilavasitə obyektı olmuş predmet müsadirə edilməklə yeddi yüz manat cərimə qərarı qəbul olunmuşdur.

Baş verən hadisəni qanunvericilik baxımından izah edin və əməli hüquqi cəhətdən qiymətləndirin.

Tapşırıq 10.

İsmayılı rayon sakinləri “N” və “S” rayon ərazisində on iki ədəd xəzdərili heyvanı ovladıqdan sonra aralarındakı razılığa əsasən yalnız dərilərini özlərinə götürüb, heyvanların cəsədlərini bir az kənar yerdə torpaq altında gizlədirlər. Bu fakt ov yerində Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi əməkdaşları tərəfindən “N” və “S”-in əşyalarına diqqət edildikdə məlum olub.

Baş verən hadisəni qanunvericilik baxımından izah edin və əməli hüquqi cəhətdən qiymətləndirin.

Özünüoxlama sualları:

1. “Xırda talama” inzibati xətasının tərkibi.
2. “Əmlakı qəsdən məhv etmə və ya zədələmə” inzibati xətasının tərkibi.
3. “İstehsalat və məişət tullantıları haqqında qanunvericiliyin pozulması” inzibati xətasının tərkibi.
4. “Balıq və digər su bioresurslarının mühafizəsi və ov

qaydalarının pozulması” inzibati xətasının tərkibi.

5. “Heyvanlarla rəhmsiz rəftar edilməsi” inzibati xətasının tərkibi.

Mövzu № 16. İctimai qayda, ictimai təhlükəsizlik və ictimai mənəviyyət əleyhinə olan inzibati xətalara görə inzibati məsuliyyət

Təcrübə məşğələsinin keçirilməsi üçün vaxt bölgüsü:

1. Giriş hissə - 7 dəq. (raportun qəbul edilməsi, dərs jurnalı üzrə davamiyyətin yoxlanılması, mövzunun və məşğələnin məqsədinin elan edilməsi, müəllimin giriş sözü).

2. **Mövzu üzrə inzibati xəta tərkiblərinin soruşulması** - 20 dəq.

3. Tapşırıqların müzakirəsi və yoxlanılması - 55 dəq.

4. Yekun hissə - 8 dəq. (təcrübə məşğələsinə yekun vurulması, nail olunmuş məqsədlərin müəyyən edilməsi, cavabların təhlili və qiymətləndirilməsi).

METODİK GÖSTƏRİŞLƏR:

Təcrübə məşğələsinin məqsədi:

1. İctimai qayda, ictimai təhlükəsizlik və ictimai mənəviyyət əleyhinə olan inzibati xətalara haqqında kursantlarda tam təsəvvür yaratmaq.

2. Kursantlara yol hərəkəti qaydaları əleyhinə olan inzibati xətalara təhlil edilməsi vərdişlərini aşılamaq.

3. Kursantlara yol hərəkəti qaydaları əleyhinə törədilən inzibati xətalara haqqında işlərə baxmaq səlahiyyəti olan orqanların (vəzifəli şəxslərin) dairəsini müəyyən edən normativ hüquqi aktlarla işləmə vərdişlərini aşılamaq.

Tapşırıqları həll etməzdən əvvəl fənn üzrə 11 nömrəli mövzunun materiallarını və İXM-in 19-20-ci maddələrini bir daha təkrar etmək məqsədəuyğundur. Bu zaman inzibati xətanın tərkibini yenidən təkrar etmək tövsiyə edilir. Mövzunun təcrübə əhəmiyyəti.

yəti nəzərə alınmaqla kursantlara tövsiyə edilir ki, *“Xuliqanlıq işləri üzrə məhkəmə təcrübəsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun 23 mart 2004-cü il tarixli 1 nömrəli Qərarının* məzmununda verilən *“ictimai qayda”* anlayışını təkrar etsinlər. Belə ki, kursantların gələcək hüquq tətbiq etmə fəaliyyətlərində tez-tez rast gələcəkləri hüquqpozmaların rəsmiləşdirilməsində həmin anlayışdan istifadə olunur.

Verilmiş hər bir tapşırığı həll edərkən onda əks olunan vəziyyəti diqqətlə öyrənmək və əməlin qəsd etdiyi obyektə müəyyən etmək lazımdır. Bu da İnzibati Xətalər Məcəlləsində rəhbər tutulacaq normanın asanlıqla tapılmasına kömək edəcəkdir. Həll edilən məsələ üzrə qeyd edilən əməldə hər hansı bir inzibati xətanın tərkibi mövcuddursa, həmin əməlin İXM-ə istinad edərək qiymətləndirilməsi tələb edilir. Belə ki, təcrübə fəaliyyətində inzibati xəta haqqında icraat zamanı vəzifəli şəxslərin etdiyi əsas hərəkətlər məhz bunlardan ibarətdir.

İnzibati xətalər haqqında işlərin aidiyyətliyi məsələsini həll edərkən İXM-in 40-43-cü maddələri, *“Azərbaycan Respublikası İnzibati Xətalər Məcəlləsinin təsdiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 29 dekabr 2015-ci il tarixli 96-VQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 15 fevral 2016-cı il tarixli Fərmanı*, həmçinin Azərbaycan Respublikası Prezidentinin *23 fevral 2017-ci il tarixli fərmanı ilə təsdiq edilmiş “İnzibati xətalər haqqında işlərə baxmağa səlahiyyəti olan vəzifəli şəxslərin siyahı”-sı* ilə tanış olmaq tövsiyə edilir.

İstənilən inzibati xəta haqqında işin aidiyyətliyi müəyyən edilərkən ilk olaraq İXM-in 4 və 43-cü maddələri nəzərdən keçirilməlidir. Əgər həmin inzibati xəta bu maddələrdə öz əksini tapıbsa, deməli bu növ inzibati xəta haqqında işə həmin qurumlar (*Yetkinlik yaşına çatmayanların işləri və hüquqlarının müdafiəsi üzrə komissiyalar və ya (rayon (şəhər) məhkəmələri)*) baxır. Əks halda isə həmin inzibati xətanı (xətaləri) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin *15 fevral 2016-cı il tarixli Fərmanının* müvafiq bəndində (bəndlərində) axtarmaq lazımdır.

Nəzərə almaq lazımdır ki, törədilən inzibati xəta həm İXM-in 43-cü maddəsində, həm də Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq Fərmanının bəndlərində əksini tapa bilər. Belə halda inzibati tənbehlərin tətbiq edilməsinin ümumi qaydalarına və tətbiq ediləcək sanksiyanın xüsusiyyətlərinə diqqət yetirmək lazımdır. Bu səbəbdən də təcrübə məşğələsinə hazırlaşarkən 12-ci mövzunun konseptlərinin təkrarlanması mütləqdir.

Tapşırıqların həlli tam (detallaşdırılmalı) və əsaslandırılmış şəkildə yazılı olaraq dəftərdə göstərilməlidir. Nəzərə alınması vacibdir ki, kursantlar təcrübə dərində özlərini gələcək xidməti vəzifələrinin icrası üçün tələb edilən səviyyədə və şəraitdə hiss etməlidirlər.

Təcrübə məşğələsinin aparılma metodu – seçmə üsulla təhsil alanların bir qisminə mövzu üzrə inzibati xəta tərkibləri (özünüyoxlama sualları formasında) soruşulur, yazılı tapşırıqlar yoxlanılır və (və ya) fikir mübadiləsi aparılır.

Təcrübə məşğələsində istifadə edilən vəsaitlər - fənn üzrə dəftərlər, sxemlər albomu, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, “Xuliqanlıq işləri üzrə məhkəmə təcrübəsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun 23 mart 2004-cü il tarixli I nömrəli Qərarı, “Sərbəst toplaşmaq azadlığı haqqında” Qanun və İnzibati Xətalər Məcəlləsi.

Təcrübə məşğələsinin aparılma qaydası - dərsin əvvəlində təşkilati-təminat məsələlərinin təmin edilməsi səviyyəsini yoxladıqdan sonra, müəllim giriş sözündə məşğələnin məqsədini elan edir.

Sonra kursantlar tərəfindən sərbəst hazırlıq zamanı həll edilən tapşırıqların müzakirəsi başlanılır.

Dərsin sonunda müəllim təcrübə məşğələsinə yekun vurur, nail olunmuş məqsədin səviyyəsini müəyyən edir, cavabları təhlil edir və qiymətləndirir. Müəllim dərində zəif iştirak edən təhsil alanlara təcrübə məşğələsinin məqsədinə nail olunması üçün əlavə tapşırıqlar verir. O, müzakirə edilən məsələlərə dair kafedranın formalaşan mövqeyini qeyd edir və məşğələyə yekun vurur.

Əsas ədəbiyyat:

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. “Hüquq Yayın Evi”, Bakı, 2017 (maddə 7; 63, 109).
2. Dərs vəsaiti. “İnzibati məsuliyyət”. V.Abişov. R.Nəcəfquliyev. Bakı - 2017 (səh. 280-304).

Əlavə ədəbiyyat:

1. “Polis haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı, 1999 (maddə 4,31).
2. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsi. Bakı, 2016 (maddə 510-515; 517; 517-1; 517-2; 521-525).
3. Dərs vəsaiti. “İnzibati məsuliyyət” (sxemlərdə). V. Abişov, A. İsmayılov, R. Nəcəfquliyev. Bakı - 2012 (səh. 260-286).

TƏCRÜBƏ MƏŞĞƏLƏSİNƏ ÇIXARILAN YAZILI TAPŞIRIQLAR:

Tapşırıq 1.

Cari ilin fevral ayının 10-da “N” ictimai yerdə söyüş səsləndirdiyinə görə polis sahə rəisi tərəfindən inzibati məsuliyyətə cəlb edilmişdir. Onun barəsində inzibati cərimə haqqında qərar qəbul olunmuşdur. Həmin ayın 22-də “N” rayon məhkəməsinə şikayət ilə müraciət etmişdir. O, şikayətində göstərmişdir ki, həmin ilin fevral ayının 12-dən 18-dək işi ilə əlaqədar digər bir dövlət ərazisinə ezamiyyə olunub. Materialın baxılması haqqında bildirişi özü deyil, qonşusu almışdır. Həmin bildirişi qonşusu ona fevralın 20-də (şənbə günündə) vermişdir. Odur ki, barəsində qəbul edilən inzibati cərimə haqqında qərarı qanunsuz hesab edir.

Sizin fikrinizcə, məhkəmənin qərarı necə olmalıdır? Baş verən hadisənin qanunvericilik baxımdan tam şəkildə izah edin.

Tapşırıq 2.

Qəsəbə sakini “T” cari ilin 12 mart tarixində PB-yə şikayət edərək bildirmişdir ki, qonşusu “C” hər dəfə sərxoş vəziyyətdə olarkən onun həyat yoldaşı “D”-ni qonşuların yanında söyür. Şika-

yətdə bildirilir ki, onların arasında belə söz-söhbət cari ilin yanvar ayından başlanmışdır. Sonuncu dəfə cari ilin 25 fevral tarixində “C” növbəti dəfə sərxoş vəziyyətdə olarkən, onun həyat yoldaşını yenə söymüşdür. Vət. “T”-nin şikayəti əsasında toplanmış material PB rəisinin qərarına əsasən baxılması üçün rayon məhkəməsinə göndərilir.

Toplanmış materialın rayon məhkəməsində baxılacağından xəbər tutan “C” işə orada baxılmasına etirazını bildirir. “C” etirazını qonşusu “D”-nin əmisinin rayon məhkəməsinin sədri işləməsi ilə əsaslandırmışdır.

Yaranmış vəziyyəti hüquqi cəhətdən qiymətləndirin. Mövqeyinizi qanunvericiliyə əsasən formalaşdırın.

Tapşırıq 3.

Cari ilin 12 mart tarixində saat 18:15 radələrində Şüvəlan qəsəbəsi A. İldırım küçəsi 12 ünvanındakı evin həyatında “domino” oynayan “K” ilə qonşusu “V”-nin arasında mübahisə yaranır. Nəticədə “K” ünvensız söyüş işlətməmiş və “domino”nu götürüb ətrafa səpələmişdir. Səs-küyə gələn qonşular onları məzəmmət etmiş və sakitləşmələrini məsləhət görmüşlər. Qonşuların şikayəti əsasında növbəti gün hadisə ilə bağlı polis sahə rəisi tərəfindən şahidlərdən və “domino” oynayanlardan biri olan “V”-dən izahat alınarkən müəyyən edilmişdir ki, “K” səhər tezdən işə gedib və dənizdə işlədiyi üçün 3 ay müddətində evdə olmayacaq.

Baş verən hadisəni hüquqi cəhətdən qiymətləndirin və polis sahə rəisi tərəfindən edilməli olan zəruri hərəkətləri əsaslandırmaqla, ardıcılıqla yazın.

Tapşırıq 4.

Biləcəri qəsəbə sakini “T” polis bölməsinə müraciət edərək bildirir ki, evinin çöl qapısı önündə qoyduğu ayaqlıq üzərində xoşagəlməz ləkələrin yaranma səbəbini müəyyən etmək üçün həmin həndəvara kamera yerləşdirir. O, qadın olduğu üçün təmizliyi çox xoşlayır. Bir neçə gündən sonra kameranın video görüntülərindən aydın olur ki, yuxarı mənzildə yaşayan qonşusu

“Q” gecə işdən qayıdarkən onun ayaqaltısının üzərinə burnunu təmizləyir və cibindən çıxardığı zibil hissələrini ayaqlığın üstünə atıb, ayaqqabısının altını da oraya sürtür.

Sizin fikrinizcə, baş verən hadisədə inzibati xəta tərkibi varmı? Fikrinizi qanunvericiliyə əsaslanmaqla, formalaşdırın.

Tapşırıq 5.

Bankomat növbəsi gözləyənlərə məhəl qoymayan bir şəxs pul kartı vasitəsilə hesabından çıxarış etdiyi üçün ətrafdakı insanların narazılığına “məni maşın gözləyir” cavabını verir. Bundan əsəbləşən növbədəki insanlar PPX naryadını oraya dəvət edirlər. PPX naryadları həmin şəxsi və şikayətçilərdən iki nəfəri şahid qismində bölməyə dəvət edirlər.

Sizin fikrinizcə, baş verən hadisədə inzibati xəta tərkibi varmı? Fikrinizi qanunvericiliyə əsaslanmaqla, formalaşdırın.

Tapşırıq 6.

Post-patrul xidmətinin naryadları şadlıq sarayının yaxınlığında xidmət apararkən səs-küylə danışan və ətrafdakı insanların diqqətini çəkən dörd nəfər sərxoş halda olan şəxsləri saxlayıb, davranışlarının hüquqpozma olmaları haqqında onlara irad bildiriblər. Həmin şəxslər heç bir qaydanı pozmadıqlarını, sərxoş halda olduqlarını isə toyda iştirak etmələri ilə izah ediblər. Daha sonra etiraz edən şəxslər polis bölməsinə dəvət edilib.

Yaranmış vəziyyəti hüquqi cəhətdən qiymətləndirin və qəbul etdiyiniz qərarı qanunvericiliyə uyğun əsaslandırın.

Tapşırıq 7.

PPX naryadları bir nəfərin qucağında bir neçə kitab və digər çap məhsulları saxlamasının şahidi olurlar. Kənardan diqqət edərkən görünür ki, həmin şəxs ətrafdan keçən gənclərə həmin kitabları ucuz qiymətə almağı təklif edir. PPX naryadları həmin şəxsə yaxınlaşanda məlum olur ki, bu kitablar dini məzmunludur. PPX naryadları onu qanunsuz küçə ticarəti etdiyinə görə polis bölməsinə aparırlar.

Sizin fikrinizcə, baş verən hadisədə inzibati xəta tərkibi varmı? Fikrinizi qanunvericiliyə əsaslanmaqla, formalaşdırın.

Tapşırıq 8.

17 yaşlı “S” atasının evdə olmamağından istifadə edərək, onun ov tufəngini evdən götürüb, yaxındakı uşaq bağçasının həyətinə özü düzəltdiyi hədəfə atəş açır. Qonşu “İ” atəş səsinə uyğun istiqamətdə gedərkən, “S”-in əlində tutacaqlı qara polietilen (kulyok) görür. O, kiminsə burada atəş açmasını xəbər aldıqda “S” ona heç bir cavab vermədən uzaqlaşır. “İ” həmin hadisə haqqında polis sahə rəisinə məlumat verir.

Baş verən hadisəni hər tərəfli və tam araşdırın. Tərədilən əməli hüquqi baxımdan qiymətləndirin.

Tapşırıq 9.

Qəsəbə bazarına yaxınlıqda bir neçə şəxs müxtəlif yerlərdə pul dilənir. Həmin şəxslər pul dilənmələrini gizlətmək üçün öz aralarında razılığa gəlirlər ki, əllərində xırda həcmli salfet qutuları (içerisində salfetka olan) tutsunlar. Məqsədləri isə onların kənardan dilənçi kimi deyil, əllərindəki əşyaları təmənnəsiz paylayan kimi başa düşülmələri olmuşdur. Həmin şəxslərə yaxınlaşan polis əməkdaşlarına “siz pul dilənirsiniz” sualına, “xeyr əlimizdəki salfet qutularını insanlara hədiyyə edirik” cavabını verirlər.

Baş verən hadisəni hər tərəfli və tam araşdırın. Tərədilən əməli hüquqi baxımdan qiymətləndirin.

Tapşırıq 10.

Ərazi polis orqanına məlumat daxil olur ki, sabah planlaşdırılan toy üçün quraşdırılmış palatkada 20 nəfərdən çox şəxs qumar oynayır. Hadisə yerinə gələn polis sahə rəisi və PPX naryadları palatkadakı 20 nəfərin kart oynamasının şahidi olurlar. Lakin həmin şəxslər bunu qumar deyil, əyləncə kimi oynadıqlarını deyirlər. Polis sahə rəisi bir nəfərin əlində dəftər görüb, onu istəyir. Şəxs isə cavabında deyir ki, rəis bu dəftər mənim mağazamda olan nisyə mal alanların siyahısıdır. Polis sahə rəisi ısrarla həmin dəftəri

şəxsdən götürür. Dəftərin məzmununda 20 nəfər şəxsin qumar hərəkətlərinə dair pul məbləği qeyd edilmişdir.

Baş verən hadisəni hər tərəfli və tam araşdırın. Tərədilən əməli hüquqi baxımdan qiymətləndirin.

Özünüoxlama sualları:

1. “Xırda xuliqanlıq” inzibati xətasının tərkibi.
2. “Avtoxuliqanlıq” inzibati xətasının tərkibi.
3. “Yetkinlik yaşına çatmayanların xırda xuliqanlılığına görə valideynlərinin və ya onları əvəz edən şəxslərin məsuliyyəti” inzibati xətasının tərkibi.
4. “Toplantıların təşkili və keçirilməsi qaydasının pozulması” inzibati xətasının tərkibi.
5. “Dini etiqad azadlığı haqqında qanunvericiliyin pozulması” inzibati xətasının tərkibi.
6. “Dini ekstremizm əleyhinə aparılan xüsusi əməliyyat zonasının hüquqi rejiminin tələblərinin pozulması” inzibati xətasının tərkibi.
7. “Yaşayış məntəqələrində və xüsusi olaraq ayrılmamış yerlərdə, yaxud müəyyən edilmiş qaydanı pozmaqla odlu silahdan atəş açma” inzibati xətasının tərkibi.
8. “Məişət səs-küyünə qarşı mübarizə qaydalarının pozulması” kimi inzibati xətasının tərkibi.
9. “Yetkinlik yaşına çatmayanların sərxoşluq vəziyyətinə gətirilməsi” inzibati xətasının tərkibi.
10. “Avarılıqla məşğul olma” inzibati xətasının tərkibi.
11. “Fahişəliklə məşğul olma” inzibati xətasının tərkibi.
12. “Qumar oyununda iştirak etmə” inzibati xətasının tərkibi.

Mövzu № 17. İdarəçilik qaydaları əleyhinə olan inzibati xətalara görə inzibati məsuliyyət

Təcrübə məşğələsinin keçirilməsi üçün vaxt bölgüsü:

1. Giriş hissə - 5 dəq. (raportun qəbul edilməsi, dərs jurnalı

üzrə davamiyyətin yoxlanılması, mövzunun və məşğələnin məqsədinin elan edilməsi, müəllimin giriş sözü).

2. Mövzu üzrə inzibati xəta tərkiblərinin soruşulması - 20 dəq.

3. Tapşırıqların müzakirəsi və yoxlanılması - 60 dəq.

4. Yekun hissə - 5 dəq. (təcrübə məşğələsinə yekun vurulması, nail olunmuş məqsədlərin müəyyən edilməsi, cavabların təhlili və qiymətləndirilməsi).

METODİK GÖSTƏRİŞLƏR:

Təcrübə məşğələsinin məqsədi:

1. İdarəçilik qaydaları əleyhinə olan inzibati xətlər haqqında kursantlarda tam təsəvvür yaratmaq.

2. Kursantlara idarəçilik qaydaları əleyhinə olan inzibati xətlərin təhlil edilməsi vərdişlərini aşılamaq.

3. Kursantlara idarəçilik qaydaları əleyhinə törədilən inzibati xətlər haqqında işlərə baxmaq səlahiyyəti olan orqanların (vəzifəli şəxslərin) dairəsini müəyyən edən normativ hüquqi aktlarla işləmə vərdişlərini aşılamaq.

Tapşırıqları həll etməzdən əvvəl fənn üzrə 11 nömrəli mövzunun materiallarını və İXM-in 19-20-ci maddələrini bir daha təkrar etmək məqsədəuyğundur. Bu zaman inzibati xətanın tərkibini yenidən təkrar etmək tövsiyə edilir.

Verilmiş hər bir tapşırığı həll edərkən onda əks olunan vəziyyəti diqqətlə öyrənmək və əməlin qəsd etdiyi obyekt müəyyən etmək lazımdır. Bu da İnzibati Xətlər Məcəlləsində rəhbər tutulacaq normanın asanlıqla tapılmasına kömək edəcəkdir. Həll edilən məsələ üzrə qeyd edilən əməldə hər hansı bir inzibati xətanın tərkibi mövcuddursa, həmin əməlin İXM-ə istinad edərək qiymətləndirilməsi tələb edilir. Belə ki, təcrübə fəaliyyətində inzibati xəta haqqında icraat zamanı vəzifəli şəxslərin etdiyi əsas hərəkətlər məhz bunlardan ibarətdir.

İnzibati xətlər haqqında işlərin aidiyyətliyi məsələsini həll edərkən İXM-in 40-43-cü maddələri, "Azərbaycan Respublikası İnzibati Xətlər Məcəlləsinin təsdiq edilməsi haqqında" Azər-

baycan Respublikasının 29 dekabr 2015-ci il tarixli 96-VQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 15 fevral 2016-cı il tarixli Fərmanı, həmçinin Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 23 fevral 2017-ci il tarixli fərmanı ilə təsdiq edilmiş “İnzibati xətalər haqqında işlərə baxmağa səlahiyyəti olan vəzifəli şəxslərin siyahı”-sı ilə tanış olmaq tövsiyə edilir.

İstənilən inzibati xəta haqqında işin aidiyyətliyi müəyyən edilərkən ilk olaraq İXM-in 4 və 43-cü maddələri nəzərdən keçirilməlidir. Əgər həmin inzibati xəta bu maddələrdə öz əksini tapıbsa, deməli bu növ inzibati xəta haqqında iş həmin qurumlar (*Yetkinlik yaşına çatmayanların işləri və hüquqlarının müdafiəsi üzrə komissiyalar və ya (rayon (şəhər) məhkəmələri)*) baxır. Əks halda isə həmin inzibati xətanı (xətaləri) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 15 fevral 2016-cı il tarixli Fərmanının müvafiq bəndində (bəndlərində) axtarmaq lazımdır.

Nəzərə almaq lazımdır ki, törədilən inzibati xəta həm İXM-in 43-cü maddəsində, həm də Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq Fərmanının bəndlərində əksini tapa bilər. Belə halda inzibati tənbehlərin tətbiq edilməsinin ümumi qaydalarına və tətbiq ediləcək sanksiyanın xüsusiyyətlərinə diqqət yetirmək lazımdır. Bu səbəbdən də təcrübə məşğələsinə hazırlaşarkən 3-cü mövzunun konspektlərinin təkrarlanması mütləqdir.

Tapşırıqların həlli tam (detallaşdırılmalı) və əsaslandırılmış şəkildə yazılı olaraq dəftərdə göstərilməlidir. Nəzərə alınması vacibdir ki, kursantlar təcrübə dərində özlərini gələcək xidməti vəzifələrinin icrası üçün tələb edilən səviyyədə və şəraitdə hiss etməlidirlər.

Təcrübə məşğələsinin aparılma metodu – seçmə üsulla təhsil alanların bir qismindən mövzu üzrə inzibati xəta tərkibləri (özünüyoxlama sualları formasında) soruşulur, yazılı tapşırıqlar yoxlanılır və (və ya) fikir mübadiləsi aparılır.

Təcrübə məşğələsində istifadə edilən vəsaitlər - fənn üzrə dəftərlər, sxemlər albomu, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, “Yaşayış yeri və olduğu yer üzrə qeydiyyat haqqında” Qanun,

“Xidməti və mülki silah haqqında” Qanun, İnzibati Xətalər Məcəlləsi.

Təcrübə məşğələsinin aparılma qaydası - dərsin əvvəlində təşkilati-təminat məsələlərinin təmin edilməsi səviyyəsini yoxladıqdan sonra, müəllim giriş sözündə məşğələnin məqsədini elan edir.

Sonra kursantlar tərəfindən sərbəst hazırlıq zamanı həll edilən tapşırıqların müzakirəsi başlanılır.

Dərsin sonunda müəllim təcrübə məşğələsinə yekun vurur, nail olunmuş məqsədin səviyyəsini müəyyən edir, cavabları təhlil edir və qiymətləndirir. Müəllim dərsdə zəif iştirak edən təhsilalanlara təcrübə məşğələsinin məqsədinə nail olunması üçün əlavə tapşırıqlar verir. O, müzakirə edilən məsələlərə dair kafedranın formalaşan mövqeyini qeyd edir və məşğələyə yekun vurur.

Əsas ədəbiyyat:

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. “Hüquq Yayın Evi”, Bakı, 2017 (maddə 7; 63, 109).

2. Dərs vəsaiti. “İnzibati məsuliyyət”. V.Abışov. R.Nəcəfquliyev. Bakı - 2017 (səh. 305-328).

Əlavə ədəbiyyat:

1. “Polis haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı, 1999 (maddə 4,31).

2. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsi. Bakı, 2016 (maddə 530-532; 535; 565; 588-590; 596).

3. Dərs vəsaiti. “İnzibati məsuliyyət” (sxemlərdə). V.Abışov. A.İsmayılov. R.Nəcəfquliyev. Bakı - 2012 (səh. 287-313).

TƏCRÜBƏ MƏŞĞƏLƏSİNƏ CIXARILAN YAZILI TAPŞIRIQLAR:

Tapşırıq 1.

Məktəb yaxınlığında xırda xuliqanlıq törədilməsini görəndə parkın yaşıllığına qulluq edən “Z” PPX naryadlarının sualına “mən heç nə görməmişəm” cavabını verir. Bundan sonra hadisə yerinə

gələn polis sahə rəisinə “hadisəni görmüşəm, lazım olsa şahid olaram, amma ora-bura getmək istəyim yoxdur” cavabını verir. “Səni başa düşdüm deyib”, polis sahə rəisi həmin şəxsin şahid kimi izahatını hadisə yerində alır. Toplanılan materiallar qərar qəbul edilməsi üçün rayon məhkəməsinə göndərilir. Materiallara baxılarkən “F”-in ünvanına məhkəməyə şahid kimi gəlməsi haqqında bildiriş göndərilir. O, bildirişi alıb, zibil qutusuna atır və göstərilən tarixdə məhkəməyə getmir. Növbəti gün məhkəmədən onun ünvanına zəng vurularkən o, cavabında “gəlməyə vaxtım yoxdur” bəhanəsini gətirir.

Baş verən hadisəni hər tərəfli və tam araşdırın. Sizin fikrinizcə, “F”-in əməllərində inzibati xəta tərkibi varmı? Mövqeyinizi qanunvericilik baxımından əsaslandırın.

Tapşırıq 2.

Ərazi polis orqanına məlumat daxil olur ki, şəhər ərazisində saxta polis əməkdaşı peyda olub. O, polisin xidməti paltarında olduğu üçün şəxslər ona tələb etdiyi sənədləri göstərmək məcburiyyətindədir. Həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində şəxs aşkar edilib, polis orqanına gətirilir. Saxlanılan şəxs izahatında bildirir ki, polis paltarını həvəsi olduğu üçün alıb. Sənədləri isə yalnız gözüne şübhəli dəyən şəxslərdən yoxlanılması üçün tələb edib. O, bundan heç bir təmənna güdməyib.

Baş verən hadisəni hər tərəfli və tam araşdırın. Sizin fikrinizcə, saxlanılan şəxsin əməllərində inzibati xəta tərkibi varmı? Mövqeyinizi qanunvericilik baxımından əsaslandırın.

Tapşırıq 3.

Yol-nəqliyyat hadisə yerində təhqiqatçı polis kapitanı “A” zərərçəkənə çox uzağa getməməsi haqqında tapşırıq verir. Lakin qısa zaman kəsiyi keçdikdə məlum olur ki, zərərçəkən yaxınları ilə birlikdə hadisə yerindən uzaqlaşıb.

Baş verən hadisəni hər tərəfli və tam araşdırın. Zərərçəkən şəxsin bu əməlini hüquqi baxımdan qiymətləndirin.

Tapşırıq 4.

Yolda təmir getməsi səbəbindən yol təsərrüfatı əməkdaşları PPX naryadından xahiş edirlər ki, hərəkət istiqamətini 1 saat müddətində alternativ səmtə yönəlsin. PPX naryadı bu səbədən yolun səmtini dəyişməklə bağlı sürücülərə həmin istiqamətdə getmək ilə əlaqədar məhdudiyət işarəsi verir. Lakin 1 nəfər sürücü PPX naryadına “Sən yol polisi deyilsən ki, sənə qulaq asım” deyib, hərəkətini davam etdirir.

Baş verən hadisəni hər tərəfli və tam araşdırın. Sizin fikrinizcə, sürücünün əməllərində inzibati xəta tərkibi varmı? Mövqeyinizi qanunvericilik baxımından əsaslandırın.

Tapşırıq 5.

Yolda hərəkət edərkən qəflətən çalaya düşən nəqliyyat vasitəsinin sürücüsü yol istismar idarəsindən rayon məhkəməsinə şikayət edir. O, müraciətinə servisdən aldığı arayışı əlavə etməklə, qeyd edilən hadisə nəticəsində təmirə xərclədiyi pulun əvəzini tələb edir. Yol idarəsindən olan nümayəndə hakimə vəsatət edir ki, servisdən verilən arayışda xərclər həddindən artıq şişirdilib.

Sizin fikrinizcə, hakim hansı hərəkətləri etməlidir? O, mübahisələndirilən məsələ üzrə aidiyyəti tərəfləri İXM-in hansı maddələri haqqında xəbərdar etməlidir? Mövqeyinizi qanunvericilik baxımından əsaslandırın.

Tapşırıq 6.

Polis sahə rəisi yeni mənzilə 20 gündən artıq müddətdə köçən şəxsə qeydiyyatda düşməsi barədə məlumat verir. Həmin şəxs köhnə ünvandan qeydiyyatdan çıxdıqdan sonra yeni ünvana qeydiyyatda düşəcəyini bildirir.

Sizin fikrinizcə, yeni mənzilə köçən şəxsin əməllərində inzibati xəta tərkibi varmı? Cavabımızı qanunvericiliyə uyğun formalaşdırın.

Tapşırıq 7.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin əməkdaşları ov

yerindən kənarda yerləşən yoxlama məntəqəsində “ov limit”inə nəzarət daxilində müəyyən edirlər ki, ovdan qayıdan “K” ov (odlu) silahını içərisində mərməi olmaqla, digər əşyaların içərisində aparır. Onu bu barədə məlumatlandırdıqda, “heç nə olmaz, birinci gün deyil ki, silahım var” cavabını verir. Baş verən hadisəni hər tərəfli və tam araşdırın. Sizin fikrinizcə, “K”-nin əməllərində inzibati xəta tərkibi varmı? Cavabınızı qanunvericiliyə uyğun formalaşdırın.

Tapşırıq 8.

İcazə sisteminə nəzarət edən polis əməkdaşına məlumat daxil olur ki, vət. “Q”-də atasından qalan odlu silah var. Onunla söhbət zamanı məlum olur ki, həqiqətən də “Q”də atasından miras qalan ov tüfəngi var.

Baş verən hadisəni hər tərəfli və tam araşdırın. Sizin fikrinizcə, “Q”-nin əməllərində inzibati xəta tərkibi varmı? Cavabınızı qanunvericiliyə uyğun formalaşdırın.

Tapşırıq 9.

Sahibi tərəfindən silahın dövriyyəsi ilə bağlı tələblər sistematik olaraq pozulduqda icazəsi ləğv edilən odlu silahın saxlanılmasına görə məsuliyyət varmı? Cavabınızı tam olaraq qanunvericiliyə uyğun formalaşdırın.

Tapşırıq 10.

17 yaşlı “S” atasının evdə olmamağından istifadə edərək, onun ov tüfəngini evdən götürüb, yaxınlıqdakı uşaq bağçasının həyətinə özü düzəltdiyi hədəfə atəş açır. Qonşu “İ” atəş səsinə uyğun istiqamətdə gedərkən, “S”-in əlində tutacaqlı qara polietilen (kulyok) görür. O, kiminsə burada atəş açmasını xəbər aldıqda “S” ona heç bir cavab vermədən uzaqlaşır. “İ” həmin hadisə haqqında polis sahə rəisinə məlumat verir.

Sizin fikrinizcə, baş verən hadisədə inzibati xəta tərkibi varmı? Cavabınızı tam olaraq qanunvericiliyə uyğun formalaşdırın.

Özünüyoxlama sualları:

1. “Bilə-bilə yalan izahat və ya rəy vermə, yaxud yanlış

tərcümə etmə” inzibati xətasının tərkibi.

2. “Çağırış üzrə gəlməkdən qəsdən boyun qaçırma, izahat, yaxud rəy verməkdən imtina etmə” inzibati xətasının tərkibi.

3. “Polis işçisinin və ya hərbi qulluqçunun qanuni tələbinə qəsdən tabe olmama” inzibati xətasının tərkibi.

4. “Şəxsiyyət vəsiqəsi olmadan yaşama” inzibati xətasının tərkibi.

5. “Mülki silahın qeydiyyatı qaydalarının pozulması” inzibati xətasının tərkibi.

6. “Xidməti silahın saxlanması, gəzdirilməsi və ya təyinatı üzrə istifadə edilməsi qaydalarının pozulması” inzibati xətasının tərkibi.

7. “Mülki silahın və ya döyüş sursatının saxlanması, daşınması və ya satılması qaydalarının pozulması” inzibati xətasının tərkibi.

8. “İnzibati xəta haqqında iş üzrə icraat zamanı müddətlərin pozulması” inzibati xətasının tərkibi.

Mövzu № 18. Yol hərəkəti qaydaları əleyhinə olan inzibati xətalara görə inzibati məsuliyyət

Özünühazırlıq üçün tapşırıqlar:

Tapşırıq 1.

İXM-in 334-cü maddəsi ilə nəzərdə tutulan “Nəqliyyat vasitəsini idarə etmək hüququ olmayan şəxs tərəfindən nəqliyyat vasitəsini alkoqoldan, narkotik vasitələrdən, psixotrop maddələrdən və ya güclü təsir göstərən digər maddələrdən istifadə olunması nəticəsində sərxoş vəziyyətdə idarə edilməsi” kimi inzibati xətanın hüquqi xarakteristikasını (obyekt, obyektiv tərəf, subyekt, subyektiv tərəf) tam araşdırıb, qeyd edin.

Tapşırıq 2.

Cari ilin 7 fevral tarixində rayon mərkəzində yerləşən bazarın qarşısında “Dayanma və ya durma qaydalarını pozmağa görə”

nəqliyyat vasitələrinin istifadəçiləri haqqında YPX inspektorları tərəfindən elektron protokollar tərtib edilir. Nəqliyyat vasitələrinin istifadəçiləri yaxınlaşıb, cəriməni ödəməyə hazır olduqlarını bildirib, nəqliyyat vasitələrini oradan götürürlər. Digər nəqliyyat vasitələri isə aidiyyəti mühafizə duracağına təxliyə edilir. Həmin ilin 21 fevral tarixində nəqliyyat vasitələrinin istifadəçilərindən biri YPX inspektorları tərəfindən tərtib edilən elektron protokol üzrə qəbul edilən qərardan rayon məhkəməsinə şikayət edir. Həmin şəxs şikayətində bildirir ki, o, məhkəmədə hakim vəzifəsində çalışır və törətdiyi əmələ görə inzibati məsuliyyətə cəlb oluna bilməz.

Sizin fikrinizcə, törədilən hadisəyə görə həmin şəxsi inzibati məsuliyyətə cəlb etmək olar? Mövqeyinizi qanunvericiliyə əsaslanmaqla, hər tərəfli formalaşdırın və təsviri formada izah etməyə hazır olun.

Tapşırıq 3.

Keşikçəkmə formasında xidmət aparan YPX inspektoru yolun kənarında hərəkətsiz dayanan nəqliyyat vasitəsində sükan arxasında əyləşən şəxsin halsız olmasını görüb, ona yaxınlaşır. YPX inspektoru söhbət zamanı həmin şəxsin sərxoş olması qənaətinə gəlir. Sizin fikrinizcə, sükan arxasında olan şəxsin əməllərində inzibati xəta tərkibi varmı? Mövqeyinizi qanunvericiliyə əsaslanmaqla, bildirin. YPX inspektorunun etməli olduğu hərəkətləri qanunvericilik baxımından sadalayın.

Tapşırıq 4.

YPX inspektoru “Dayanma və ya durma qaydalarını pozmağa görə” xidməti nəqliyyat vasitəsində quraşdırılmış bort-kompyuter vasitəsilə foto çəkiliş aparmaqla, inzibati xəta törətmiş şəxsin iştirakı olmadan nəqliyyat vasitəsinin istifadəçisi barədə inzibati xəta haqqında protokol tərtib edir. O, həmin nəqliyyat vasitəsini mühafizə edilən duracağa təxliyə edir. Sonradan hadisə yerinə gələn sürücü nəqliyyat vasitəsinin qaçırılması haqqında ərazi polis orqanına məlumat verir.

Baş verən hadisəni qanunvericilik baxımdan hər tərəfli və tam araşdırın. Cavabınızı təqsirkar şəxsə dair tətbiq edilməli olan məsuliyyət tədbirlərini əsaslandırmaqla, sadalayın.

Tapşırıq 5.

Sürücü qəsəbə daxilində nəqliyyat vasitəsini 95 km/saat sürətlə idarə edərkən sürətölçən vasitə quraşdırılan YPX nəqliyyat vasitəsinin inspektoru ona dur işarəsi verir. Bu nəqliyyat vasitəsi həmin yerdə deyil, daha uzaq məsafədə dayanır. YPX inspektoru yaxınlaşarkən görür ki, sürücü mobil telefonda video görüntülərə baxır. YPX inspektoru özünü təqdim edib, aidiyyəti sənədləri istədikdə, sürücü bunun səbəbini soruşur. YPX inspektoru cavabında onu xidməti nəqliyyat vasitəsindəki aidiyyəti görüntüyə baxmağa dəvət edir. Sürücü həmin görüntüyə baxdıqdan sonra cavabında bildirir ki, YPX inspektorunun dur işarəsini görməyib.

Sizin fikrinizcə, sürücünün əməllərində inzibati xəta tərkibi varmı? Cavabınızı hər tərəfli və tam formalaşdırın. Qəbul etdiyiniz qərarı əsaslandırın.

Tapşırıq 6.

Vət. “Q” şəxsi nəqliyyat vasitəsini idarə edərkən svetoforun qadağanedici işarəsinə məhəl qoymayaraq hərəkətini davam etdirmişdir. Bunu gören YPX inspektoru “Q”-nin nəqliyyat vasitəsini saxlatdirmişdir. YPX inspektoru “Q”-nin sürücülük vəsiqəsinə baxdıqda, aidiyyəti kateqoriyanın olmaması faktını da müəyyən etmişdir. YPX inspektoru bundan sonra sürücünü nəqliyyat vasitəsinin idarə olunmasından kənarlaşdırmış və nəqliyyat vasitəsini mühafizə duracağına aparmışdır.

Baş verən hadisəni hər tərəfli və tam araşdırın. Cavablarınızı qanunvericiliyə istinad etməklə, əsaslandırın.

Baş verən hadisəni hüquqi cəhətdən qiymətləndirin. YPX inspektoru əməkdaşının etməli olduğu hərəkətləri qanunvericiliyə istinad etməklə, əsaslandırın.

Tapşırıq 7.

Zığ şosesində keşikçəkmə formasında xidmət aparan YPX inspektoru hərəkətdə olan “Ford tranzit” markalı nəqliyyat vasitəsinin yanından keçərkən sürücünün mobil telefonla danışmasının şahidi olur. O, nəqliyyat vasitəsinin sürücüsünə dur işarəsi verir. Daha sonra sürücünün bu hərəkətlərini rəsmiləşdirir. Sürücü YPX inspektorunun həmin hərəkətlərindən narazı olması səbəbindən məhkəməyə şikayət edir. Onun vəkili məhkəmədə bildirir ki, barəsində icraat aparılan sürücü həmin vaxtda əlləri çirkli olduğundan başının qaşınan hissəsinə əlini deyil, istifadəsində olan telefonu sürtürmüş. Məhz həmin anda YPX inspektoru onu bu vəziyyətdə görüb və hesab edib ki, həmin zaman sürücü telefonla danışır. Məhkəmə bu faktı əsas götürüb, sürücü barəsində qəbul edilən inzibati cərimə qərarını ləğv edir.

Baş verən hadisəni hər tərəfli və tam araşdırın. Cavablarınızı qanunvericiliyə istinad etməklə, əsaslandırın.

Özünüoxlama sualları:

1. Sürücülük vəsiqəsi idarə etdiyi nəqliyyat vasitəsinin kateqoriyasına uyğun olmayan sürücünün inzibati hüquqi məsuliyyəti.

2. Yol hərəkəti qaydaları əleyhinə olan inzibati xətanın gün ərzində təkrar törədilməsinə görə şəxsin inzibati məsuliyyətə cəlb olunmadığı hal.

3. Nəqliyyat vasitəsinə dövlət qeydiyyatından keçirmədən idarə etməyə görə inzibati məsuliyyətə cəlb olunan şəxsin gələcəkdə həmin əmələ görə inzibati məsuliyyətə cəlb olunmadığı müddət.

4. “Nəqliyyat vasitəsinə sahiblik hüququ olan şəxs” anlayışı.
5. “Piyadaya yol verilməməsi” anlayışı.
6. “Şəxsin sərxoşluq vəziyyəti” anlayışı.

Praktikumun hazırlanmasında istifadə olunan və fənnin öyrənilməsində tövsiyə edilən normativ sənədlərin siyahısı:

1. “Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası”. “Hüquq Yayın Evi”, Bakı, 2017.
2. “Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xəttar Məcəlləsi”. Bakı, Qanun-2016.
3. “Azərbaycan Respublikasının İnzibati Prosesual Məcəlləsi”. Bakı, Qanun - 2016.
4. “Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi”. Bakı, 2010.
5. “Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsi”. Bakı, Qanun - 2011.
6. “Polis haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı-Qanun, 1999.
7. “Əməliyyat-axtarış fəaliyyəti” haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı-Qanun, 1999.
8. “İnzibati icraat haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı, Hüquq Ədəbiyyatı, 2005.
9. “Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının 21 dekabr 2010-cu il tarixli Konstitusiyaya Qanunu. Bakı, 2017.
10. “Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlığı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Azərbaycan Respublikasının Qanunlar Külliyyatı, II cild səh. 862. Qanun – 2001.
11. “Vətəndaşların hüquq və azadlıqlarını pozan qərar və hərəkətlərdən (hərəkətsizlikdən) məhkəməyə müraciət edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı, Qanun - 2003.
12. “Qeyri-hökumət təşkilatları (ictimai birliklər və fondlar) haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı, Qanun - 2000.
13. “Vətəndaşların müraciətləri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı, Qanun - 2015.
14. “Dövlət sərhədi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Azərbaycan Respublikasının Qanunlar Külliyyatı, II cild, səh.36, Qanun – 2015.
15. “Hərbi vəziyyət haqqında” Azərbaycan Respublikasının 14 fevral 2017-ci il tarixli Qanunu.

16. “Fövqəladə vəziyyət haqqında” Azərbaycan Respublikasının 24 iyul 2004-cü il tarixli Qanunu.

17. “Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında” Azərbaycan Respublikasının 23 dekabr 2011-ci il tarixli Qanunu.

18. “Təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı, Qanun – 2015.

19. “Azərbaycan Respublikasının daxili işlər orqanlarında xidmət keçmə haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı, 2015.

20. “Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Əsasnaməsinin və strukturunun təsdiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı, 30 iyun 2001-ci il. Polis haqqında sənədlər toplusu. Bakı, Qanun – 2015.

21. “Dövlət-özəl tərəfdaşlığı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı, 27 dekabr 2022.

22. “Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin yaradılması və dövlət orqanları tərəfindən vətəndaşlara göstərilən xidmətlərin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında” 13 iyul 2012-ci il tarixli 685 №-li Fərmanı.

23. “Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin fəaliyyətinin təmin edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 5 sentyabr 2012-ci il tarixli 706 nömrəli Fərmanı.

24. “Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununun tətbiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 16 fevral 2011-ci il tarixli 384 nömrəli Fərmanı.

25. “Yerli icra hakimiyyəti və yerli özünüidarə orqanlarının normativ xarakterli aktlarının hazırlanması və qəbul edilməsi Qaydaları”nın təsdiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 26 oktyabr 2011-ci il tarixli 508 nömrəli Fərmanı.

26. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2021-ci il 4 fevral tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikası

Prezidentinin xüsusi nümayəndəlikləri haqqında Əsasnamə”.

27. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 27 dekabr tarixli 852 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasında yol hərəkətinin təhlükəsizliyinə dair 2019-2023-cü illər üçün Dövlət Proqramı”.

28.DİN-in 16 iyun 2009-cu il tarixli 330 nömrəli əmri ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Orqanlarının İntizam Nizamnaməsi”.

29.Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyinin 22 dekabr 2011-ci il tarixli 1 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasının diplomatik nümayəndəlik və konsulluqlarında notariat hərəkətlərinin aparılması qaydaları haqqında Təlimat”.

30.“Polis sahə məntəqələrinin fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 12 mart 2007-ci il tarixli 2027 nömrəli Sərəncamı.

31.“İnzibati xəta haqqında protokolun, səlahiyyətli orqan (vəzifəli şəxs) tərəfindən inzibati xəta haqqında işə baxılarkən çıxarılan qərarın və inzibati xəta haqqında işin aidiyyəti üzrə göndərilməsi barədə qərardadın formalarının təsdiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 18 noyabr 2016-cı il tarixli 466 nömrəli Qərarı.

32.“İnzibati xəta haqqında iş üzrə icraat zamanı götürülmüş tez xarab olan mallar barəsində sərəncam verilməsi Qaydasının” təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 18 dekabr 2017-ci il tarixli 564 nömrəli Qərarı.

33.“Yol hərəkəti haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun müddələrinin pozulmasına görə fiziki və hüquqi şəxslər tərəfindən ödənilən cərimələrdən daxil olan vəsaitin 25 faizinin Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin yol patrul xidmətini həyata keçirən və yol hərəkətinin tənzimlənməsinə cəlb olunan əməkdaşlarının aylıq vəzifə maaşlarına əlavənin verilməsi üçün istifadə Qaydaları”nın təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 5 iyul 2013-cü il tarixli 171 nömrəli Qərarı.

34. “Azərbaycan Respublikasının daxili işlər orqanları əməkdaşlarının attestasiyasının keçirilməsi Qaydası”nın təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 14 dekabr 2017-ci il tarixli 553 nömrəli Qərarı.

35. DİN-in 16 iyun 2009-cu il tarixli 330 nömrəli əmri ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikası daxili işlər orqanlarının İntizam Nizamnaməsi”.

36. “DİN-in normativ hüquqi aktların hazırlanması və qəbul edilməsi qaydalarına dair Təlimat”ın təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası DİN-in 10 avqust 2012-ci il tarixli Q18-001-12 nömrəli Qərarı.

37. DİN-in 03 noyabr 2011-ci il tarixli 680 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Tərədilmiş və ya hazırlanan cinayət və hadisələr barədə məlumatların qəbulu, qeydiyyatı və baxılması qaydaları haqqında Təlimat.

38. Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi Kollegiyasının 12 may 2017-ci il tarixli Q 25-001-17 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilən “Yol-patrol xidməti haqqında Təlimat”.

39. “Nəqliyyat vasitələrinə texniki baxışın keçirilməsi üçün müraciətin və sənədlərin qəbulu üzrə inzibati rəqlament”in təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin kollegiyasının “30 noyabr 2012-ci il tarixli “Q66-001-12” nömrəli Qərarı.

40. DİN-in 16 may 2012-ci il tarixli 6 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Nəqliyyat vasitələrinin texniki vəziyyətinə və onların təhlükəsiz hərəkətinin təmin edilməsinə Dövlət Yol Polisinin nəzarəti qaydaları barədə Təlimat”.

41. Azərbaycan Respublikası DİN-in 12 yanvar 2012-ci il tarixli 1 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Yol hərəkəti qaydaları və yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmin edilməsi qaydaları əleyhinə olan inzibati xətalər haqqında işlər üzrə icraatın təşkilinə dair Təlimat”;

42. DİN-in 16 may 2012-ci il tarixli 6 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Nəqliyyat vasitələrinin texniki vəziyyətinə və onların təhlükəsiz hərəkətinin təmin edilməsinə Dövlət Yol Polisinin nəzarəti

qaydaları barədə Təlimat”.

43. Azərbaycan Respublikası DİN-in 03 fevral 2018-ci il tarixli Q5-001-18 nömrəli qərarı ilə ilə təsdiq edilən “Daxili işlər orqanlarında və daxili qoşunlarda vətəndaşların müraciətlərinə baxılması qaydası haqqında” Təlimat.

44. Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyinin 22 dekabr 2011-ci il tarixli 1 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasının diplomatik nümayəndəlik və konsulluqlarında notariat hərəkətlərinin aparılması qaydaları haqqında Təlimat”.

45. Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyinin Kollegiyasının 03 sentyabr 2012-ci il tarixli Q21-001-12 nömrəli Qərarı “Azərbaycan Respublikasının daxili işlər orqanlarında icazə sisteminin təşkilinə dair Təlimat”ın təsdiq edilməsi haqqında.

46. Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyinin 28 may 2020-ci il tarixli Q13-001-20 nömrəli Qərarı “Xırda talama inzibati xətası üzrə icraatın aparılması işinin təşkilinə dair Təlimatın təsdiq edilməsi barədə”.

47. Azərbaycan Respublikası DİN-in 14 oktyabr 2022-ci il tarixli Ə555-001-22 əmri ilə elan edilən “DİN-in Kollegiya qərarlarının elan edilməsi barədə”.

48. Azərbaycan Respublikası DİN-in 19 oktyabr 2022-ci il tarixli Ə561-001-22 əmri ilə elan edilən “DİN-in Kollegiya iclasında qarşıya qoyulan tapşırıqların icrasına dair”.

49. “Xuliqanlıq işləri üzrə məhkəmə təcrübəsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun 23 mart 2004-cü il tarixli 1 nömrəli Qərarı.

50. “Azərbaycan Respublikası İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 54.3-cü maddəsinin şərh edilməsinə dair” Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsi Plenumunun 31 yanvar 2017-ci il tarixli Qərarı.

QEYD: *Normativ hüquqi aktlara edilən əlavə və dəyişikliklər mütləq nəzərə alınmalıdır.*

Praktikumun hazırlanmasında istifadə olunan və fənnin öyrənilməsində tövsiyə edilən nəzəri və elektron mənbələr:

1. Dərslik. “İnzibati hüquq”. Abduləli Abdullayev, Fəxrəddin Nağıyev. Bakı 2008.
2. Dərs vəsaiti. “İnzibati hüquq” 3 hissədə (2-ci hissə). Vaqif Abışov, Aleksandr İsmayılov, Rafiq Nəcəfquliyev. Azərbaycan Respublikası DİN-in Polis Akademiyası. Bakı, 2007.
3. İnzibati hüquq (Administrative Law). Fərhad Mehdiyev. Ali təhsil müəssisələri üçün dərs vəsaiti, Bakı-2010 (səh. 5-7).
4. Dərs vəsaiti. İnzibati hüquq (Xüsusi hissə). V.Abişov, A. İsmayılov, R. Nəcəfquliyev. Bakı, 2011.
5. Dərs vəsaiti. İnzibati hüquq (ümumi hissə). V.Abişov, A. İsmayılov, R. Nəcəfquliyev. Bakı, 2014.
6. Dərslik. İnzibati hüquq. R. Nəcəfquliyev. Bakı, 2018.
7. Tədris-metodiki vəsait (seminar və təcrübə dərsləri üçün). Vaqif Abışov, Aleksandr İsmayılov, Rafiq Nəcəfquliyev. Bakı, 2011.
8. İdare Hukuku Dersleri. Kemal Gözler. Üçüncü Baskı. Bursa 2005.
9. Ağamusa Axundov. Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti. Bakı, “Elm” nəşriyyatı, 2005.
10. Azərbaycan dilinin orfoqrafiya lüğəti. 6-cı nəşr. “Şərq-Qərb” nəşriyyatı. Bakı, 2013.
11. Берлач А.И. Административное право Украины: Учеб. Пос., Университет “Украина”, 2005., 472 с.
12. Корельский В.М. «Все начинается с дисциплины». - М.: Мысль, 1985. - 204 с.
13. Dərs vəsaiti. «Судебная практика по административному праву» İ.Rixter, Q.F.Şuppert. Moskva, 2000.
14. Dərslik. «Административное право». D.N. Вахрах, V.B. Rossinski, Y.N. Starilov. Moskva 2005.
15. Dərslik. «Административное право». A.B. Ақаров. Moskva-2004.
16. Dərslik. «Курс административного права». B.N Qab-

ričidze, A.Q. Černjavski. Moskva-2003.

17. Dərs vəsaiti. «Административное право Российской Федерации». S.V. Tixomirov. Moskva-2003.

18. Dərs vəsaiti. «Курс общего административного права». Y.N. Starilov. Moskva-2002.

19. Dərslik. «Административное право России». D.N. Вахра. М., 2000.

20. Dərslik. B.V. Rossinski, Y.N.Starilov. Административное право. М.: Норма, 2009.

21. Dərs vəsaiti. V.M.Vozrova. Административно-деликтное право. М.,;2014.

22. Dərs vəsaiti. Административное право. А. В. Юрковский, К. Н. Евдокимов, И. А. Кузьмин, В. М. Деревскова. Иркутск, 2018.

23. Dərslik. «Административное право». Popova N.F. М.: Издательство Юрайт, 2018.

24. Dərs vəsaiti. «Административное право». S.F.Mazurin. K.Q.Prokofyev. Sankt-Peterburq 2019.

25. Dərslik. «Административное право». Popov L.L., Miqaçev Y.İ. М, 2019.

İNTERNET RESURLAR:

1. <http://e-gov.az>
2. <http://huquqiaktlar.gov.az>.
3. <http://www.e-qanun.az>.
4. <http://www.president.az>.
5. <http://www.mia.gov.az>.
6. <http://www.justice.gov.az>
7. <http://www.mod.gov.az>.
8. <http://www.vxside.gov.az>
9. <http://www.asan.gov.az>
10. <http://mfa.gov.az>
11. <http://edu.gov.az>
12. <http://taxes.gov.az>
13. <http://customs.gov.az>
14. <http://www.preslib.az>.
15. <http://www.yurist-online.com>.
16. <http://www.wikipedia.org>.
17. <http://lawlibrary.info/az/books/GIZ2010-Az-Inzibati-Huquq.pdf>
18. <http://anl.az/el/Kitab/2013/251957.pdf>
19. https://www.elibrary.az/docs/QAZET/qzt2017_4314.htm
20. <https://www.arbitro.az/az/inzibati-huquq>
21. https://unec.edu.az/application/uploads/2015/07/INZIBATI-HUQUQ-1_.pdf
22. http://www.lawreform.az/?module=pages&name=law_faq&lang=az

*DİN-in Polis Akademiyasının
Elmi-tədqiqat və redaksiya-nəşriyyat
şöbəsində nəşr edilmişdir*